

Yetsi udhelha Pabluha ge ka benne ria leke Jesucristuha se'eke lhe'esi Roma-ni

¹ Neti Pablo ankaa benne rixúni Jesucristuha. Tata Do Yebáha uxie neti ki akaa apóstol gebie. Ulesie neti kini tsekia kixxi'aya ka tisa geeha, ² delába ka tisa chi utixxi'anie ka profeta geeha axtali ttuha, ka benneha nna bodha'anke ka tisaha lo ka yetsi geeha. ³ Ka tisaha rigixxi'ake ge Xi'inie Jesucristu benne anke Xxanari'iha. Jesucristuha, tti bitee yiesi lo yu-ni uke benne attiba ankari'i, datiabie David-ni, ⁴ ttaka tti beyaka benbie lo elhuttiha, Espíritu ge Tata Do Yebáha ree deki Jesucristuha nuha gwalíga anke Xi'in Tata Do Yebáha lhe anágaba ankagabe benne ra tsitsi lebie lhe. ⁵⁻⁶ De Jesucristuha nna bedá le Tata Do Yebáha betebie elha tse getu kini akatu apóstol, ki kixxi'entu iyá xea ka benne abittu ankake nu Israel ka tisa geeha, kini anáchu de tsia leke bie nna udoke tisa gebie. Anágaba lebi'i, lhe'e ka benneha-gaba selale, biyaxile kini akale ge Jesucristuha. Iyá nuní ruintu kini inná xxeni lebie.

⁷ Ridhelhaa yetsi-ni len iyá ttele, lebi'i ka benne rakani Tata Do Yebáha gele se'ele lhe'esi Roma-na. Labie uxie le kini akale gebie.

Xxudiri'i do yebáha lhe Jesucristu benne anke Xxanari'iha lhe, lake edá leke aka lenke le lhe use'eke le xen su lasi lhe.

Pabluha re lebie tsiabie lhe'esi Roma

⁸ Neti nu lade'a tte runia, rugwea Tata Do Yebaa kiahá ixkixaru ge iyá ttele de nu ben Jesucristuha, kumu iyába ka benne gaxaba se'eke rigixxi'ake deki lebi'i tseba chi ria lele ge Jesucristuha. ⁹ Tata Do Yebaa benne itú iki itú lasia rixúá lo sina geeha kini rigixxi'aya ka tisa ge Xi'inieha, labie gwa yu xeabe labí rudú siia rudettia le tti rilhápia tisa lenie. ¹⁰ Rinnabaa lenie kini ni kina gaa nnannaligaba gugwelhe neti itaa ata se'ele-na kini etelannia le, ¹¹ kumu yalhá re lasia iláti le kini utea len lebi'i ttu bixa elha tse nu ute Espíritu ge Tata Do Yebáha gele, aníha kini tse'e tsitsirule lo neda gebie, ¹² kini aníha nna turo'oba use'e tsitsi luesiri'i, kumu neti lhe lebi'i lhe turo'oba ria leri'e.

¹³ Raka lasia unale xa betsi to, ixé lidú chi benia itaa ata se'ele-na, ttaka ixeba nu bedheana loa. Laxkala axtaba nnanna labí chí uka itaa ata se'ele-na. Re lasia itaa kini anágaba ata se'ele-na gaxigabaa ka benne ki tsia leke ge Cristuha attigaba runia tti rekia ata se'e adíru ka benne abittu ankake nu Israel. ¹⁴ Kumu neti daa loa kixxi'ania iyába ka benne ka tisa ge Jesucristuha, daa loa kixxi'ania ka nu griegu lhe ka nu abittu ankakana nu griegu lhe, ka nu yuu lhe ka nu abittu yuu lhe. ¹⁵ De nuha nna lebi'i ka benne se'ele lhe'esi Roma-na, yalhá re lasia kixxi'agabania le ka tisa ge Jesucristuha.

¹⁶ Kumu neti labí rettuti ge ka tisa ge Jesucristuha, kumu ka tisa-na nuná ankake nu ra tsitsi le Tata Do Yebáha. Rixúnie ke kini rodilábie iyába ka benne ria leke gebie. Lade'a tte rodilábie ka benne Israel, anágaba nna

rodilágabe ka benne abittu ankake nu Israel. ¹⁷ Kumu ka tisa-ni nuní rigixxi'ake ráke: de tsiaba leri'i Tata Do Yebáha, de nuha-ba nna unie kini abitturu yua ujari'i ge nu ruinri'i. Akaba attiba chi dia lo ka yetsi geeha, ata dia ra: “Benne runie nu dika ixúha, de tsiaba le benneha Tata Do Yebáha, de nuha-ba nna gwaka benbe ttu dia lii arloe.”

Tata Do Yebáha ugwebie ka nu ruin satsa-na elha disa

¹⁸ Tata Do Yebáha, yebáha-li do benneha nna ugwebie elha disa tsitsi ka nu runi iyá looba nu satsa lhe iyá looba nu abittu dika ixú lhe. Ka nu ruinkana aní, nu satsa ruinkanaha, nuha rusuna na kini abittu ria lekani ge nu anka gwalí. ¹⁹ Lakana chiba bilákinna ttu nu runna liina deki do Tata Do Yebáha, kumu kwinaba labie chi bela'anie kana deki doe. ²⁰ Kumu nu labí rilenri'iha, delába labí rilenri'i deki anke Diosi lhe satíaba ra tsitsi lebie lhe, nuha attili ure yiesi lo yu-niha chi rilá saana. Kumu atti rilenri'i iyá tte nu benie yiesi lo yu-ni, la'ania nuha chi rite denri'i deki gwalí do benne anke Diosi. Laxkala ka nu runi satsa-na labí tee ro'o ka nuná innákana deki labí yúkana ge Tata Do Yebáha. ²¹ Lakana, meskiba chi yúkana deki doe, ttaka labí begwekana lidhake attiba dika ugwekana lidhake de anke Diosi, nigaba a begwekane ixkixaru. Betse'e loona, nu labí dika ixúla belaba lekani. De ben ditikana abittu biyienkinna, de nuha nna bechulhe lekani. ²² Rakakinna deki anakana nu yuu ttinka, ttaka delo nna ge nu abí yula ruinkana. ²³ Betse'e loona benlakana ka diosi ka nu anakana attiba

ankari'i, ri'i ka benne re elhutti geri'i yiesi lo yu-ni, lhe benlakana ka diosi sia xxilakani lhe ka nu ridá len ni'a nákanani lhe, anágaba ka nu ra'aya lhe'ekani lo yu lhe. Arlo ka nuha-la bedú xibikani nna labí benkana deki Tata Do Yebaa benne labí rattieha, benneha-la nuha ra xxeni lebie.

²⁴ De nuha nna bedhába iki Tata Do Yebáha kana nna begwelhabe kana benkana nu satsa retaba lekani. Bixúbakinna latikani kini benkana nu dika dhíkana elhittu ge nu benkanaha. ²⁵ Bedhanbakana ria lekani nu anka gwalíga ge Tata Do Yebáha nna ge gwen lasiha-la ugía lekani. Kumu arlo ka nu benie yiesi lo yu-nila udulokana bedú xibikani lhe ruinkana le'a gekani lhe, nna labí bedú xibikani arlo Tata Do Yebaa benne benie iyá tte nu se'e. ¡Benneha-la nuha ralhe inná xxeni lebie ttu dia lii! Amén.

²⁶ De nuha nna bedhába iki Tata Do Yebáha kana, begwelhabe kana benkana nu satsa retaba lekani, delába benkana nu dika ugwenana kana elhittu. Axtaba ka nuila-na chi bedhankana nu ruinkana len ka nubiyú gekinna nna la len luesi nuilabakani chi reyo'o kwe'e luesikani. ²⁷ Nuha-gaba ben ka nubiyú-na, chigaba bedhankana nu labikinna ruinkana len ka nuila gekinna nna la len luesi nubiyúbakani chi reyo'o kwe'e luesikani. Kumu de udá xxatta le luesikani, de nuha nna benbakana nu dika ugwenana kana elhittu nna la labakana biyúkana elha disa ge nu benkanaha.

²⁸ Kumu lakana rakakinna deki labí raka doelha uinbiakana Tata Do Yebáha, de nuha nna

begwelhabe kana belaba lekani nu satsa rakaba lekani, kini benkana nu abittu dika uinkana.

²⁹ Benbakana iyá looba nu abittu ixú
lhe iyá looba nu satsa lhe.

Anágaba nna rudogabana lekani gatta xxatta
belhiu gekani

lhe rudhaka xiikana ka benne
lhe risi xxattakinna ke lhe.

Anágaba ankgabakana ka nu runi elhutti
lhe ka nu rigila elha utilha lhe.

Anágaba len gwen lasiba ridí yiekana ka benne
lhe ankakana ka nu re satsa lekani
lhe ankakana ka nu reki gwelhidha tisa a ixú lhe.

³⁰ Anágaba lhe rinne satsakana ge ka benne
lhe ankakana ka nu abittu raka uyúkana Tata Do
Yebáha

lhe bittuba ria lekani ka benne
lhe ruinkana deki ra xxeni lekani
lhe ruinkana ttaba lhe.

Anágaba lhe rotsi'inu lekani ruinkana bixaba nu
satsa

lhe bittuba rudokana tisa ge ka tata nan gekani,

³¹ lhe ankakana yieti, abittuba riyienkinna lhe.

Anágaba ankgabakana ka nu labí gwalíkinna
ruinkana nu chi rákana

lhe labí elha si'i lasi gekani tee

lhe ankakana ka nu abittu ratua lasi lhe.

³² Ka nu ruin aní, chiba yúkana deki Tata Do
Yebáha chiba bodha'ane ree deki ka nu ruin
luesi nu satsa-ni, ralhaba ka nuná gattikana.
Ttaka meskiba chi yúkana deki aná satekana,
sa ruinkakana nu satsa. Anágaba lhe ru'ugaba
lekani ge ka nu ruinkana luesi nu satsa ruinkana.

2

Tata Do Yebáha uinbe elhuxtisi ge ka benne attiba ankaba geni

¹ De nuha nna lu, meskiba nuxa ankalu, labí elha xen lasi gelu tee, kumu tti rigualu bala'ana ge adí ka benne, la luba nuha chi ribixxi riginnilu. ¿Beaka ki rigualu bala'ana ge ka benne, ki lu nuha-gaba ruinlu? ² Ttaka gwa yúbari'i deki ka nu riguakana bala'ana ge adí ka benne, ruinba Tata Do Yebáha elhuxtisi ge ka nuná attiba ankaba geni. ³ De nuha nna lu xa lena kia, lu rinnelu ge ka nu runi aná, ¿si rakinlu gwalálu lo elha disa ute Tata Do Yebáha, delo nna sa rinnelu ge ka benne, ki lu nuha-gaba ruinlu? ⁴ Tti ruinlu aná, ¿laaba ganna rigu'uba ni'alu nu tse anka Tata Do Yebáha? Benneha re tse lebie lhe re besi lebie lhe, anágaba labí risa'axxinie len lu. Delo nna a rite denlu deki nu tse runieha, nuha-la rixúna kini lu odúna lu ge nu ruinlu nna odaxxulu neda gebie. ⁵ Ttaka lu de ruin tsitsi lastolu, labí raka lelu odúna lu ge nu satsa ruinlu. De nuha nna la luba rudienlu elha disa gelu. Kumu ganna chi bisia sá tti uin Tata Do Yebáha elhuxtisi ge ka benne attiba ankaba geni, la'ania nuha dhilu elha disa ge nu ruinlu. ⁶ Kumu benneha ugwebe ka benne nu ralhabake dhike kua nu benba ttu ttuke. ⁷ Labie unie kini ka benne rudona leke ruinke latsiru, ka benneha aka benke ttu dia lii. Ruinke latsiru kumu de raka leke inná xxeni leke arlobie lhe raka leke ugwebie lidhakake lhe. Anágaba nna rakagaba leke aka benke ttu dia lii lhe. ⁸ Ttaka ka nu rese'e disakana loe, delába ka nu abittu rudokana tisa

ge nu anka gwalí nna ge nu abí dika ixúla rudokana tisa, ka nu ruín aná ugwebe kana elha disa tsitsi. ⁹ Elha disa tsitsiba uyú iyába ka nu ruín satsa, lade'a tte ka benne Israel-ni, lhe anágaba ka benne abittu ankake nu Israel lhe. ¹⁰ Ka benne ruín tseha nna iyábake unie kini inná xxeni leke lhe ugwebie lidhakake lhe. Anágaba use'egabe ke latsiru, lade'a tte ka benne Israel-ni, lhe anágaba ka benne abittu ankake nu Israel lhe. ¹¹ Kumu arlo Tata Do Yebáha ttúba daka iyári'i.

¹² Iyába ka nu abittu tee bia bennabi bodha'an Tata Do Yebáha len Moisés-ni gekani, ka nuná ganna rinittikana ruinkana tulha, meskiba abí yúkana bixa ra lo bia bennabi-na, ka nuná tsia nnittibakana, nna iyába ka nu tee bia bennabi gekani, ganna rinittikana ruinkana tulha, ka nuná kwinaba bia bennabi-na uinna elhuxtisi gekani. ¹³ Kumu laa ka nu rudo nagakani ge nu ra lo bia bennabi-na, laa ka nunága nuná gwa rigua Tata Do Yebáha yua kwe'ekani ge nu ruinkana, sinuki ka nu gwa rudokana tisa ge nu ra lo bia bennabi-na, ka nuha ka nu gwa riguabie yua kwe'ekani ge nu ruinkana. ¹⁴ Kumu ka nu abittu ankakana nu Israel, meskiba abí bia bennabi gekani tee, ttaka attisidiba gwa yúbakana nu dia lo bia bennabi-na kumu titúbakana chi rudokana tisa ge nu ra loni. Ka nuná, meskiba labí yúkana bixa ra loni, titúbakana chi rite dákinna gá tee nu anka tse lhe gá tee nu abittu anka tse lhe. ¹⁵ Ka nuná, tti ruinkana aná, nu ruinkana-na runna liina attisidiba chiba ga'anna nu ra lo

bia bennabi-na lhe'e lastokani, kumu titúbakana chi rite dákinna nuka ruinkana nu tse lhe nuka ruinkana nu satsa lhe. Kumu ttixka rinittikana, abittu ruin tsekana, la'ania nna rudú leni ttebana lekani nna ttixka tseba ruinkana nna la'ania nna tsegaba rudúna lekani. ¹⁶ Aní aka ganna chi isia sá ute Tata Do Yebáha lasi ná Jesucristuha kini benneha unie elhuxtisi ge nu ruin ka benne gatsi, uinbe attiba raba ka tisa ka nu rekia rigixxi'aya-ni.

Ka nu Israel-ni tee bia bennabi bodha'an Tata Do Yebáha gekani

¹⁷ Lu ralu ankalu nu Israel lhe ruxxen tsitsi lelu ge nu ra lo bia bennabi bodha'an Tata Do Yebáha len Moisés-ni. Anágaba rapigabalu de ankalu ge Tata Do Yebáha. ¹⁸ Lu yulu nu raka lebie uinlu, lhe de detilu nu ra lo bia bennabi-na, de nuha nna gwa yulu nu anka tse. ¹⁹ Anágaba chiba xen suba lelu deki lu ankalu nu rinnerulu lo ka nu lo xua-na, lhe ankalu attiba ttu xiani ge ka nu reki ata anka chulha-na lhe, delába ka nu abittu ankabiakinna Tata Do Yebáha, ²⁰ lhe anágaba rakinlu deki ankalu nu rudhetinlu ka nu abí yu lhe ka nu abittu tte chi yu lhe. Kumu de tee bia bennabi-na gelu, de nuha nna rakinlu deki iyába yulu lhe rakinlu deki rinnebalu nu ankaba gwalí lhe. ²¹ Ganna lu rule'enlu adí ka benne, ¿beakala nna lade'axa la lu a rudhetilu nu rule'elu-na? Lu ridúlu rigixxi'alu ralu: "Abittu lhanari'i", ¿beakala lu rilanalalu ganna? ²² Ganna lu ralu: "Abittu isári'i attu nu subi", ¿beakala lu risálalu attu nu subi ganna? Lhe anágaba ganna labí raka uyúlu ka nu labí gwalí ankakana diosi, ¿beakala nna rilanalalu nu tee lhe'e yotu ata sia

ka nuná ganna? ²³ Lu rapilu de tee bia bennabi bodha'an Tata Do Yebáha gelu, ttaka de abittu rudolu tisa ge nu ra loni, tti ruinlu aníha, Tata Do Yebáha nuha runnittilu. ²⁴ Gwalíbani lo ka yetsi geeha ra: “Delo ni'a gele nna ka nu abittu ankakana nu Israel rigualakana bala'ana ge Tata Do Yebáha.”

²⁵ Gwalí galá, lu ruu lo bela latilu, aníha kini rula'a deki gwankalu ge Tata Do Yebáha. Ganna ttixka gwa rudobalu tisa ge nu ra lo bia bennabi-na, la'ania nna gwaxúba nu anka lo bela latilu-na, ttaka ganna abíba rudolu tisa geni, la'ania nna ttiba ttu nu abittu ruu lo bela latini, aníha-ba ankalu. ²⁶ Nu abittu ruu lo bela latiniha, ganna gwa rudobana tisa ge nu ra lo bia bennabi-na, la'ania nna meskiba abittu ruu lo bela latini, ttaka de gwa rudobana tisa ge bia bennabi-na, tti ruinna aníha, attisidiba gwa rúba lo bela latini. ²⁷ Laxkala nu abittu ruu lo bela latiniha, ganna gwa ruinbana nu ra lo bia bennabi-na, nuha ukinnibana lu, lu nu Israel, meskiba gwa denlu bia bennabi-na lhe meskiba gwa ruu lo bela latilu lhe, ttaka abígaba rudolu tisa ge nuná. ²⁸ Kumu laa ukare'aga lo lia ule'e deki gwankalu nu Israel, nigaba laa de rúga lo bela latilu nna ule'e deki gwalíga ankalu ge Tata Do Yebáha. ²⁹ Ko'o, sinuki ttu nu gwalíga ankana nu Israel teeki ankana nuha lhi'u. Anágaba nu ruu lo bela latiniha, labí lo bela latini aka nuha, sinuki lhi'u lhe'e lastolani aka nuha; labí de udori'i tisa ge nu ra lo ttu yetsi nna aka nuha, sinuki Espíritu ge Tata Do Yebáha-la unie nuha. Nu ankana nuha lhi'u lhe'e lastoni, labí arlo ka benne se'e yiesi lo yu-ni nuha iria tsena, sinuki

arlo Tata Do Yebáha-la nuha iria tsena.

3

¹ Nianna, ¿bí nu tse dhi ttu benne de anke nu Israel ganna? Lhe, ¿bí nu tse dhie de ruu lo bela latie ganna? ² Ixeba nu tse dhibie xa. Kumu lade'a tte, len ka benne Israel-ni bodha'an Tata Do Yebáha ka tisa utixxi'a kwinaga labie. ³ Nianna, ganna ttu chupake abittu bedoke tisa ge nu reeha, ¿si de abittu bedo ka benneha tisa ge nuha, si de nuha nna abitturu uin Tata Do Yebáha nu chi rabie ke deki unie? ⁴ ¡Ko'o, labí de nuha! Kumu meskiba iyá ka benne ankake nu gwen lasi, ttaka Tata Do Yebáha labí anka benneha nu gwen lasi; gwa ruinba benneha nu chi rabie unie. Ruinbe attiba ra lo ka yetsi geeha ata dia ra:

Lu ankalu benne rinnelu nu anka gwalí,
de nuha nna gwadaabalu edúlu lo ka nu rin-
nekana gelu.

⁵ Ttaka ri'i ganna nu satsa ruinri'iha, rixúna kini rula'a deki Tata Do Yebáha anke benne runi attiba ankaba geni, ganna aníha rula'a, ¿si innári'i deki satsaba nuha runie de rugwebie ri'i elha disa? ¡Ko'o, labí! Neti nu rinnea-ni rinnebaa na attiba rinneba adí ka benne. ⁶ Neti ria, ganna Tata Do Yebáha abíba runie attiba ankaba geni, la'ania nna labí aka ge benneha innábie gá se'e ka nu ruin satsa lhe gá se'e ka nu ruin tse lhe. ⁷ Ttaka ganna ri'i de ankari'i nu gwen lasi, ganna de ankari'i nuha nna rula'a deki Tata Do Yebáha anke benne rinnebie nu anka gwalí lhe rula'a deki ra xxeni lebie lhe, ganna aníha nna, ¿beakala sa rábakana deki

ankari'i benne runi tulha? ⁸ Ganna aníha anka nna, ¿beakala a innálari'i: "Uinlari'i nu satsa kini iria ttu nu tse"? Ria aní, kumu se'e ka nu rusiakana ikitu rákana deki aní rekitu rinnetu. Ka nu rusiakana ikitu deki ratu aní, ka nuná ralhabakana dhíkana elha disa ute Tata Do Yebáha.

Iyá xeaba ka benne se'e yiesi lo yu-ni ankake nu ruin tulha

⁹ Nianna, ¿si innári'i deki ri'itu ka nu Israel ankatu benne ruin tserutu tti adí ka benne? ¡Ko'o, labí! Neti chiba ria deki ka nu Israel lhe ka nu abittu ankakana nu Israel lhe, iyá tteri'i ankari'i nu ruin tulha, ¹⁰ kumu lo ka yetsi ge Tata Do Yebáha dia ra:

Niruba ttu benne do runie nu dika ixú, kwachiruba ttu benne xa.

¹¹ Niruba ttu benne a rite danie ge Tata Do Yebáha, lhe anágaba niruba ttu benne do a runie egile benneha.

¹² Betse'e loona iyábakana bekwitalakana lo neda geeha.

Turo'oba benkana, iyábakana ankakana nu abittu ixú.

¡Niruba ttu benne do a runie latsiru, kwachiruba ttu benne xa!

¹³ Ttiba ttu yieru baa du yali ro'oni, aníha-ba ankakana, abittuba raga tisa satsa ro'okani.

Lhusakani gwexunniba rinnena gwen lasi tti ridí yiena ka benne.

Ttiba inda dhua belha, aníha-ba anka ka tisa riria ro'okani tti rinnekana.

¹⁴ Satíaba rigezana lhe rinne díkana lhe.

- 15 Gwexunniba riakana rettikana ttu benne
 16 lhe gaxaba diakana rutse'e lookana ka benne
 lhe rugwekana ke elha disa lhe.
 17 Ka nuná abittuba yúkana gasina tse'ekana
 latsiru len ka benne,
 18 lhe abittugaba elha rasi gekani tee len Tata Do
 Yebáha lhe.
 19 Ttaka ri'i gwa yúbari'i deki iyába nu ra lo
 bia bennabi bodha'an Tata Do Yebáha, ka nu
 rudokana tisa ge nuná, sun ka nunába rulisa
 nuná. Aníha kini abittu bi tee ro'okani innákana
 deki labí yúkana nu ra lo nuná lhe anágaba kini
 iyá xeaba ka benne okinni ikike deki gwalíba
 tee tulha geke arlo Tata Do Yebáha. 20 Laxkala
 niruba ttu benne do, de rudobie tisa ge nu ra
 lo bia bennabi-na, de nuha nna gapa Tata Do
 Yebáha bie kwenta deki chiba anke nu abitturu
 yua nuje ge nu runie. Kumu bia bennabi-na
 sunruba rixú nuná kini yuri'i deki ankari'i benne
 runi tulha.

*Tata Do Yebáha, de ria leri'e, de nuha nna
 runie kini abitturu yua nujari'i ge nu ruinri'i*

21 Ttaka nnanna chi rule'en Tata Do Yebáha ri'i
 nu dia lo bia bennabi bodha'aneha lhe nu ra lo
 ka yetsi bodha'an ka profeta geeha lhe, delába
 rule'enie ri'i gasina runie kini ri'i abitturu yua
 ujari'i ge nu ruinri'i. Nnanna labíru rixúnie bia
 bennabi-na kini kuabie yua kwe'eri'i. 22 Nnanna
 chi runie kini iyába ka benne, de tsiaba leke ge
 Jesucristuha, de nuha-ba nna abitturu yua ujake
 ge nu ruinke. Kumu Tata Do Yebáha ttúba ruin
 benneha len iyábari'i, 23 kumu iyábari'i ruinri'i
 tulha, de nuha nna labí ralhari'i edí baari'i xiani
 ge Tata Do Yebáha. 24 Ttaka labie, de anke

benne tse, de nuha nna kwentaba redá lebie runie kini abitturu yua rujari'i ge nu ruinri'i de utti Jesucristuha utixe geri'i. ²⁵ Jesucristuha nuha chi ga'anani Tata Do Yebáha idhelhe kini len reni belali benneha tti uttie lo ya kurusiha, len reniha uxí Tata Do Yebáha elha xen lasi ge ka benne de ria leke ge Jesucristuha. Aníha ben Tata Do Yebáha kini bela'a deki anke benne runi attiba ankaba geni. Kumu de anke benne re besi lebie, de nuha nna gwa uxíbe elha xen lasi ge ka tulha ben ka benne ttuha. ²⁶ Ttaka nnanna chi rule'enie ri'i deki lee anke benne runi attiba ankaba geni lhe anke benne runie kini abitturu yua ujari'i ge nu ruinri'i de chi ria leri'i ge Jesucristuha.

²⁷ Nianna, ¿gála gwaga'ari'i elha ttaba ru-inri'iha ganna? Chiba bituana xa. ¿Bí lo ni'a ge bituana ganna? ¿Si de rudori'i tisa ge nu ra lo bia bennabi-na ak? ¿Ko'o, labí! Sinuki de ria leri'i ge Jesucristuha, de nuha nna chiba bitua elha ttabaha. ²⁸ Laxkala rudhaka leri'i deki de tsiaba leri'i ge Jesucristuha, de nuha-ba nna abitturu yua ujari'i ge nu ruinri'i; labí de udori'i tisa ge nu ra lo bia bennabi bodha'an Tata Do Yebáha nna abitturu yua ujari'i ge nu ruinri'i. ²⁹ Nianna, ¿si suna Diosi ge ka nu Israel-niba anka Tata Do Yebáha ak? ¿Laaba ganna ankgabe Diosi ge ka benne abittu ankake nu Israel? Ila, ankgalee Diosi ge ka benneha, ³⁰ kumu ttúba Tata Do Yebáha do. Benneha unie kini ka nu Israel-ni, de tsiaba lekanie, de nuha-ba nna abitturu yua ujakana ge nu ruinkana. Anágaba ka nu abittu anakana nu Israel, de tsiagaba lekanie, de

nuha nna unie kini abitturu yua ujakana ge nu ruinkana. ³¹ Nianna, ¿si kuabari'i lidhaka bia bennabi-na de chi ria leri'i ge Jesucristuha? ¡Ko'o, labí! Sinuki ugwerulari'i lidhakani de chi ria leri'i ge benneha.

4

Abraham-ni gwa ugíaba leni ge Tata Do Yebáha

¹ Nianna Abraham benne uke xuttotuha, ¿bíla biselanie de ugía lebie Tata Do Yebáha ganna? ² Kumu ganna ttixka Abraham-ni bisine uke ttu benne abitturu yua nuje de ben tsebie, la'ania nna gwa teela ro'e unie ttaba ganna ttixka, ttaka arlo Tata Do Yebáha labí aka gebie unie ttaba. ³ Kumu lo ka yetsi ge Tata Do Yebáha dia ra: “Abraham-ni de ugíaba leni ge Tata Do Yebáha, de nuha-ba nna upe na kwenta deki ankana nu abitturu yua nujana ge nu ruinna.” ⁴ Ttibanka ttu nu riben sina, ridíba nuha lhiaxani ge sina ruinnaha, labí kwentaba ridína nuha. Ridíba lhiaxani kumu daba lo xxananiha kixana nuha. ⁵ Ttaka nu tsia leni Tata Do Yebáha, meskiba abittu chi benna ttu nu tse, de tsiaba leni benneha nna chiba gape na kwenta deki chiba ankana nu abitturu yua nujana ge nu ruinna. ⁶ Anágaba David-ni unnegabana ge elha gwedeaka lasi ge ka benne, delába ka benne abitturu yua nujake de upa Tata Do Yebáha ke kwenta de ugía leke gebie, labí de benke ttu nu tse. ⁷ Aní ra David-ni tti unnena lo yetsi ge Tata Do Yebáha:

¡Karubáru ka benne uxí Tata Do Yebáha elha xen lasi ge nu satsa ruinke,

lhe boxíbie ka tulha gekeha lhe!

⁸ ¡Karubáru ka benne abittu kwenta rapa Tata Do Yebáha ge ka tulha ruinke!

⁹ Nianna, ¿si suna ka nu Israel-niba, delába ka nu ruu lo bela latikani, si suna ka nuha-ba gwa tee elha gwedeaka lasi gekani ak? ¿Anágaba ka nu abittu ruu lo bela latikani ak? Kumu ttiba rari'i, Abraham-ni, de ugíaba leni Tata Do Yebáha, de nuha-ba nna upe na kwenta deki abitturu yua nujana ge nu ruinna. ¹⁰ Nianna, ¿nuka upe na kwenta deki abitturu yua nujana ge nu ruinnaha? ¿Si atti abittu chi ruu lo bela latiniha ak? O, ¿atti chi anka nuha latini ak? Ko'o, labí upe na kwenta tti chi ruu lo bela latiniha, sinuki attili lani aka nuha latini, la'aniali chi upe na kwenta deki abitturu yua nujana ge nu ruinna. ¹¹ Iki de nuha-liba nna tti urú lo bela latini, nuha ukana ttu seña beya'ana latini kini nuha runna liina deki labíru yua nujana ge nu ruinna de ugía leni ge Tata Do Yebáha. Aníoka nna bisinna ukana xxudi iyá ka nu ria lekani ge Tata Do Yebáha, meskiba abittu ruu lo bela latikani. Aníha kini Tata Do Yebáha reyoinbiagabe kana deki chi ankakana ka nu abitturu yua nujakana ge nu ruinkana. ¹² Ttaka Abraham-ni ankagabana xxudi ka benne ruu lo bela latike. Laa ankagana xxudike de ruu lo bela latike, sinuki de riagaba leke Tata Do Yebáha attigaba ugía le Abraham-ni atti lanila chu lo bela latiniha.

Ka benne ria leke Tata Do Yebáha dhike nu chi rabie Abraham-ni deki utebie geke

¹³ Kumu Abraham-ni laa de bedogana tisa ge nu ra lo bia bennabi bodha'an Tata Do Yebáha len Moisés-ni, laa de nuha-ga nna ra Tata Do Yebáha na: “Lu lhe ka benne datialu-na lhe, len lebi'i utea yiesi lo yu-ni.” ¡Ko'o! Sinuki rabie na aníha kumu de ugía leni gebie, de nuha nna benie kini abitturu yua ujana ge nu ruinna. ¹⁴ Kumu ganna sunruba ka nu rudokana tisa ge bia bennabi-na gwa ralhakana dhíkana nu chi ra Tata Do Yebáha utebie, la'ania nna kwentaruba nuha ria leri'i benneha ganna ttixka, lhe anágaba nna abígaba ixú nu chi rabie Abraham-ni ganna ttixka. ¹⁵ Kumu bia bennabi-na, tti abíba rudori'i tisa geni, la'ania nna nuná runi kini rugwe Tata Do Yebáha ri'i elha disa. Ttaka ata abí bia bennabi-na tee, labí tee ttu bixa nu ukinnina ri'i de a rudori'i tisa geni.

¹⁶ Laxkala de tsiaba le ka benne ge Tata Do Yebáha, de nuha-ba nna gutebe nu chi rabie deki utebie. Aníha kini ule'e deki kwentaba edá lebie utebie nu chi reeha, lhe anágaba kini gwalíga aka nu chi rabie utebie ge iyá tte ka benne datiake Abraham-ni. Aníha kini abittu aka nuha suna ge ka nu chi tee bia bennabi-na gekani, sinuki ixúgabana ge adíru ka nu chi ria lekani attigaba ugía le Abraham-ni, delába benne anke xxudi iyá tteri'i. ¹⁷ Anke xxudiri'i attiba chi dia lo ka yetsi ge Tata Do Yebáha ata rabie Abraham-ni: “Neti chi bedúa lu kini akalu xxudi ixé ka benne se'e itúba yiesi lo yu-ni.” De nuha nna Abraham-ni ankana xxudiri'i arlo Tata

Do Yebáha. Ge Tata Do Yebáha nuha ugía leni. Labie nuha runie kini reyaka ben ka benne chi uttiha lhe anágaba labie nuha runie kini raka ka nu abittu chi se'e lhe.

¹⁸ Lagabe nuha ree Abraham-ni isia ttu xi'inni, meskiba la'ania labíru elha xen lasi tee deki gwakaruru xi'inni. Ttaka lana gwa ugíaba leni ge nu rebie naha. Aníoka nna ukana xxudi ixé ka benne se'e itúba yiesi lo yu-ni. Ukaba attiba chi ra Tata Do Yebáha, tti ree na: “Lu akalu xxudi ixé ka benne.” ¹⁹ Abraham-ni nna labí bedí lirena, gwa ugíaba leni, meskiba yuna deki labíru gwakana aka xi'inni kumu la'ania chiba ankinna ttiba ttu gayua ida (100). Anágaba benne nuila geni Sara-ni, labí aka uja xi'in benneha. ²⁰ Abittugaba bedú chupana le Abraham-ni a tsia leni ge nu chi ra Tata Do Yebáha na; sinuki ugía tsitsila leni. Aníha benna kini uná xxeni le Tata Do Yebáha. ²¹ Lana chiba yu xeabana deki Tata Do Yebáha, xxeniba ra le benneha nna gwadaabe unie nu chi rabie naha. ²² De nuha nna upe na kwenta deki gwa ankabana benne abitturu yua nujana ge nu ruinna. ²³ Lo ka yetsi ge Tata Do Yebáha dia ra: “Upe na kwenta deki abitturu yua nujana ge nu ruinna.” Tti ree aníha, laa suna ge Abraham-niruga ixú nu reeha. ²⁴ Sinuki ixúgabana geri'i, ri'i ka nu gapa Tata Do Yebáha ri'i kwenta deki abitturu yua nujari'i ge nu ruinri'i de chi ria leri'e. Labie belhidhe Jesús benne anke Xxanari'iha lo elhuttiha. ²⁵ Lagabe nuha betebie benneha kini uttie utixe ge ka tulha geri'i lhe belhidhagabe benneha lo elhuttiha lhe. Aníha kini ri'i abitturu yua ujari'i ge nu ruinri'i.

5

Jesucristuha rose'e tsebie ri'i len Tata Do Yebáha

¹ Laxkala nnanna chi ben Tata Do Yebáha kini abitturu yua ujari'i ge nu ruinri'i kumu de chi ria leri'e. De nuha nna chi se'e tseri'i lenie de nu gwate Jesucristu benne anke Xxanari'iha. ² De Jesucristuha-gaba nna chi yali lo neda geri'i kini de ria leri'e nna edí baari'i nu tse redá le Tata Do Yebáha rutebie geri'i, delába nu tse chi redí baari'i nnanna lhe anágaba nna redú ittagaba leri'i de ribedari'i dhiri'i nu xxeni ra leeha. ³ Laa suna ge nuníruga redú itta leri'i, anágaba redú ittagaba leri'i tti ruyúri'i ttu bixa elha disa, kumu gwa yúbari'i deki elha disa ruyúri'iha, nuha uni kini kweki tsitsiru leri'i, ⁴ nna ganna chi ure tsitsi leri'i, nuha uni kini iria tseri'i arlo Tata Do Yebáha, nna iki de chi biria tseri'i arlobie, la'ania nna chi uxxenru leri'i gebie, ⁵ nna ganna chi bexxenru leri'i gebie, nuha uni kini abittu udú chupana leri'i, kumu Espíritu ge Tata Do Yebáha benne betebie len ri'íha, benneha nuha rute tame elha si'i lasi ge Tata Do Yebáha lhe'e lastori'i.

⁶ Kumu ri'i, atti sa ankari'i benne abittu gwakari'i uinri'i ttu bixa kini lhaari'i, la'ania nuha bisia Cristuha uttie ki utixe geri'i, delába ri'i ka nu runi satsa. ⁷ Kumu lanú ttu benne do kwenta eria lebie gattie kwenta ge attu benne ruin tse, laaruba ganna ttixka do ttu benne gwalíga ruin tse xxatte, la'aniaruba nna gaxa gweyaxani ttu benne gattie kwenta ge benneha. ⁸ Ttaka Tata Do Yebáha bele'ebie elha si'i lasi geeha lenri'i, kumu atti sa ankari'i benne ruinri'i

tulhaha, la'ania nuha utti Cristuha utixe geri'i. ⁹ Nnanna xenrula leri'i deki godilábe ri'i lo elha disa ute Tata Do Yebáha, kumu de labíru yua nujari'i ge nu ruinri'i de chi utti Cristuha belalie reni geeha kwenta geri'i. ¹⁰ Kumu, ki attila abittu raka uyúri'i Tata Do Yebáha, la'aniala nuha bese'e tseri'i lenie de utti Xi'inieha utixe geri'i, adírula nnanna, de chi se'e tseri'i lenie, godilábe ri'i de chi beyaka ben Xi'inieha lo elhuttiha. ¹¹ Laa sunruga odilábie ri'i, anágaba nna redú ittagaba leri'i ge Tata Do Yebáha de nu ben Jesucristu benne anke Xxanari'íha. De benneha nna chiba bese'e tseri'i len Tata Do Yebáha nnanna.

Pabluha rigixxi'abie ge nu ben Adán-ni lhe ge nu ben Jesucristuha lhe

¹² Laxkala tulha raka yiesi lo yu-ni, ttúba benne benie nuní sisi'a tteha. De nuha nna udulona rakana yiesi lo yu-ni. De lo ni'a ge tulha ben benneha, de nuha nna udulo elhutti ge ka benne yiesi lo yu-ni. Aníoka nna iyába ka benne rattike kumu iyábake ruinke tulha. ¹³ Attili lani isia bia bennabi bodha'an Tata Do Yebáha len Moisés-ni, la'ania tulha-na chiba raka nuná yiesi lo yu-ni, ttaka labí rapa Tata Do Yebáha kwenta deki ankana tulha kumu labí bia bennabi chi tee la'ania ata kixxi'a deki satsaba nuha anka nu ruin ka benne. ¹⁴ Ttaka laa kiga de nuha nna ka benne use'e atti udo Adán-ni axtaba atti bisia Moisés-ni, teeki uttike kumu de benke tulha. Meskiba tulha benkeha, labí uka nuha tti anka tulha nu ben Adán-ni, kumu lana ulu'u ní'ani nu chi ra Tata Do Yebáha na. Adán-ni ukana

attiba lixxína benne chi ga'anna isiaha, delába Cristuha.

¹⁵ Ttaka tulha ben Adán-ni labí raxxína nuha len nu tse bedá le Tata Do Yebáha betebie kwentaba ge ka benne. Kumu delo ni'a ge tulha ben ttúba benne, de nuha nna ixeba ka benne rattike, ttaka Tata Do Yebáha adírula tse anka nu bedá lebie benie kumu de ttúba Jesucristuha beria iki beria lebie uttie kini utixe ge ixé ka benne. ¹⁶ Anágaba nna abittugaba raxxína nu satsa ben Adán-ni len nu tse bedá le Tata Do Yebáha betebie len ka benne. Kumu delo ni'a ge ttúba tulha ben Adán-ni nna bibixxi biginni ka benne, ttaka Tata Do Yebáha, ge ixeba ka tulha gwa bedába lebie utuabie yua kwe'e ka benne ge nu ruinke. ¹⁷ Kumu, ki ganna delo ni'a ge tulha ben ttúba benne, ganna de nuha nna udulo ratti ka benne se'e yiesi lo yu-ni, anágaba nna de nu gwate attu benne, delába Jesucristuha, de nu gwate benneha nna adírula elha xen lasi tee deki gwaka ben ka benne arlo Tata Do Yebáha, delába ka benne redá lebie ugwe tame ke nu tse, lhe kwentaba unie kini akake ka benne abitturu yua ujake ge nu ruinke lhe.

¹⁸ Laxkala de ttúba benne binittie, de nuha nna bibixxi biginni iyába ka benne. Anágaba nna de nu tse ben attu benne, nu tse benieha bixúna kini iyába ka benne beyakake ka nu abitturu yua nujake ge nu ruinke lhe anágaba kini aka benke ttu dia lii. ¹⁹ Kumu anágaba de ttúba benne, de abittu bedobie tisa ge Tata Do Yebáha, de nuha nna ixeba ka benne ankake ka nu ruin tulha. Anágaba nna de attu benne gwa bedoe tisa ge Tata Do Yebáha, de nuha nna ixegaba ka

benne beyakake ka nu abitturu yua nujake ge nu ruinke.

²⁰ Bia bennabi nu bodha'an Tata Do Yebáha len Moisés-ni, nuha beni kini benruri'i tulha, ttaka atti chi ugwaniru tulha ruinri'iha, la'ania nna adírula bedá le Tata Do Yebáha gwatua lebie ri'i ge nu ruinri'iha. ²¹ Aníha benie kini attiba ben tulhaha biri'aba lenna utilana elhutti geri'i yiesi lo yu-ni, aníha-gaba Tata Do Yebáha bedárugaba lebie benie kini abitturu yua ujari'i ge nu ruinri'i. Aníha kini tse'eri'i aka benri'i ttu dia lii de nu tse ben Jesucristu benne anke Xxanari'iha.

6

Tulha-na labíru rinnabia ri'i de chi babari'i Cristuha

¹ Nianna, ¿bíla anka nu innári'i ganna? ¿Sila diarubari'i ruinri'i tulha kini Tata Do Yebáha edáru lebie satua lebie ri'i? ² ¿Ko'o, labí! Kumu ri'i, chiba ankari'i attiba ttu nu yatti, attisidiba lanúruri'i se'e kini uinri'i tulha. Ganna aníha nna, ¿galasina sa tse'eruri'i uinri'i tulha ganna? ³ Lebi'i gwa yu xeabale, iyábari'i ka nu chi udiri'i inda de babari'i Jesucristuha, attisidiba chiba selari'i benneha tti uttieha. ⁴ Kumu tti udiri'i indaha, attisidiba uttibri'i nna bigatsigabari'i turo'o lenbie, kini anáchu Xxudiri'i do yebáha, benne ra xxeni leeha, anába attiba benie belhidhe Cristuha lo elhuttiha, anágaba unie lenri'i, kini tse'eri'i eyakari'i attiba ttu benne kubi, abitturu uinri'i nu benri'i itú ttuha.

⁵ Kumu ganna ri'i biselari'i len Cristuha atti uttieha, anágaba nna selagabari'e atti beyaka benbieha. ⁶ Ri'i gwa yúbari'i deki nu ankari'i ttuha, attisidiba utába nuha lenie lo ya kurusiha. Aníha kini itua nu reta le latiri'i-ni ruinna, kini abitturu tse'eri'i uinri'i nu innaba tulha-na. ⁷ Kumu ttu nu chi uttina len Cristuha, chiba ulaa nuha lo ná tulha-na, attisidiba lanúruna do kini uinna nu reta le latini. ⁸ Laxkala ganna ri'i chi uttiri'i len Cristuha, anágaba nna tegaba ki uxxen leri'i deki gwaka bengabari'i lenie. ⁹ Ri'i gwa yúbari'i deki Cristuha beyadhe lo elhuttiha nna labíru gatti benneha attu libe, kumu elhuttiha labíru dhaa nuha uttine attu libe. ¹⁰ Kumu tti uttieha, suna ttu libeba uttie kini utixe ge tulha raka yiesi lo yu-ni. Nnanna do benbie nna chi doe kini ixúe ge Tata Do Yebáha. ¹¹ Anágaba lebi'i, gwaluin attisidiba lanúrúle se'e kini abitturu uinle tulha, gwaluin attisidiba chiba uttile ge tulha-na. Ttaka len Tata Do Yebáha, gwaluinla deki gwanka benbale kini anáchu ixúle gebie de chi babale len Jesucristuha.

¹² Laxkala lebi'i, abitturu ugwelhale innabia tulha-na latile, delába latiri'i nu rise'e loona yiesi lo yu-ni, abitturu uinle nu raka leni. ¹³ Abitturu ixuinle latile-na kini uinle nu satsa. Nu uinlale, gwalutso dula arlo Tata Do Yebáha atti galába ttu benne chi beyaka benbie lo elhuttiha lhe anágaba gwalute itú tte nu ankale lenbie kini ixúle uinle nu dika ixú. ¹⁴ Kumu tulha-na labíru dhaa nuná innabiana le kini uinle nu rakaba leni, kumu labíru xigale lo bia bennabi bodha'an Moisés-ni, nnanna lebi'i chi se'e lhaale redí baale nu tse redá le Tata Do Yebáha rutebie gele.

Ttuha benbale nu satsa retaba lele ruinle, nnanna nna chi ruinle nu dika ixú

¹⁵ Gwalinnáruga, nnanna labíru xigari'i lo bia bennabi-na, sinuki chi se'e lhaari'i redí baari'i nu tse redá le Tata Do Yebáha rutebie geri'i. ¿Si de nuha nna gwaka geri'i uinruri'i tulha ak? ¡Ko'o, labí! ¹⁶ ¿Si lagwa gwa yule ttixka satta'ale lo ttu xxanale kini uinle nu innána, laaba ganna reyakabale nu to'ole lo sina ge nuha kumu de ruinle nu rana? Aníha-ba nuná lebi'i ganna uinle nu inná nu satsa-na, la'ania nna elhutti gebale kilale ganna uinle na, nna ganna uinle nu ra Tata Do Yebáha, la'ania nna gwinbale nu dika ixú. ¹⁷ Ttaka ixkixaru Tata Do Yebáha, kumu meskiba ttuha benbale nu unába tulha-na, ttaka nnanna itú iki itú lele chi ruinle nu ra ka tisa chi bela'akanie le ge Cristuha. ¹⁸ Nnanna chiba beriale lo ná tulha-na, labíru rinnabiana le; nnanna chi daa lole uinle nu dika ixú. ¹⁹ Ria aní, kumu lebi'i de labí rite da tsenle ge nu rinnea-ni, de nuha nna rudettia ka benne to'oke lo sina kini anáchu tte denle nu rigixxi'aya-ni. Laxkala, lebi'i attiba ttuha bixúle benle nu satsa lhe iyá looba nu abittu dika ixú lhe, anágaba nnanna gwalute itú tte nu ankale len Tata Do Yebáha kini ixúle uinle nu dika ixú, kini anáchu iriesile akale gebie.

²⁰ Kumu lebi'i itú ttuha tti benle nu raba tulha-na, la'ania labí teeki daa lole uinle nu dika ixú. ²¹ Ttaka, ¿bíla nu tse uxíle ge nu satsa benleha ganna, delába ge nu satsa rettuinle geni nnanna? ¿Laaba ganna nu satsa benleha sunruba elhutti gele utila nuha arlo Tata Do Yebáha? ²² Ttaka nnanna de chi bebea Tata Do Yebáha le lo tulha-na, lhe de chi ankale ka nu

rixúle lo sina gebie lhe, de nuha nna chi ulesie le kini akale gebie lhe aka benle ttu dia lii arloe lhe. ²³ Kumu tulha ruinri'i-na, elhuttiba rigila nuná geri'i. Ttaka Tata Do Yebáha runie kini aka ben ri'i ttu dia lii arloe de chi babari'i len Jesucristu benne anke Xxanari'iha. Nuní nu tse redá lebie kwentaba rutebie geri'i.

7

Lebi'i chi ankale ge Cristuha, labíru ankale ge bia bennabi bodha'an Moisés-ni

¹ Xa betsi to, rulisaa le atti galába rulisaa ka benne chi yuke nu ra lo bia bennabi bodha'an Tata Do Yebáha len Moisés-ni. Lebi'i gwa yúbale, sunruba atti sa se'e benri'i yiesi lo yu-ni, gwa daa bia bennabi-na innabiana ri'i.

² Kumu ttibanka ttu nuila do lenna nubiyú, laka sa do ben nubiyú geniha, bia bennabi-na ruxxigabana na len nubiyú geniha. Ttaka ganna chi utti nubiyúha, la'anialigaba nna labíru xiga nuilaha len nubiyúha. ³ Laxkala laka sa do ben nubiyúha, ganna nuilaha otsá náni len attu nubiyú subi, la'ania nna satsaba nuha chi uin nuilaha. Ttaka ganna chi utti nubiyú geniha, la'anialigaba nna chiba ulána lo bia bennabi-na, labíru xigana len nubiyúha. Laxkala ganna otsá náni len attu nubiyú subi, labí satsa nuha uinna.

⁴ Anágaba lebi'i xa betsi to kia, de chi utti Cristuha utixe gele, de nuha nna labíru ankale ge bia bennabi-na, kumu attisidiba chiba uttile geni. Aníha kini isinle akale ge attu benne, delába ge Cristu benne beyaka benbie lo elhuttiha, lhe aníha kini lebi'i tse'ele ixúle ge

Tata Do Yebáha uinle nu tse. ⁵ Kumu ri'i ttuha, atti sa ruinbari'i nu satsa retaba le latiri'i ruinna, la'ania bia bennabi-na benbana kini udá chiettiru leri'i benri'i nu satsa. De nuha nna utilana elhutti geri'i. ⁶ Ttaka nnanna chiba ulári'i lo bia bennabi-na, labíru tse'eri'i uinri'i nu innána kumu attisidiba chiba uttiri'i geni. Aníha kini nnanna tse'eri'i ixúri'i ge Tata Do Yebáha. Tse'eri'i lo neda kubi, uinri'i nu inná Espíritu geeha, labíru tse'eri'i lo neda yaxxu ata rinnabia bia bennabi-na.

Nu satsa runiaha rigilana elhutti kia arlo Tata Do Yebáha

⁷ Nianna, ¿bíla anka nu innári'i ganna? ¿Si innábari'i deki satsaba anka nu dia lo bia bennabi bodha'an Tata Do Yebáha len Moisés-ni? ¡Ko'o, labí! ¡Labí satsa anka nu dia lo nuná! Ttaka neti labí ute dati deki tulhaba anka nu runiaha ganna ttixka abíba utixxi'ani bia bennabi-na neti. Ttibanka, labí yua deki tulhaba nuha ganna dha leri'i nu tee ge attu benne subi, ganna ttixka abíba ra bia bennabi-na neti: "Bittu dha lelu nu tee ge attu benne subi."

⁸ Ttaka nu satsa runiaha, tti biyúna deki rusunaba bia bennabi-na abitturu unia nu satsaha, la'aniala benna kini udá chiettiru lasia benia iyá looba nu satsa. Kumu ganna ttixka abíba bia bennabi-na tee, la'ania nna nu ruinri'iha labí satsa anka nuha, delába labí tulha anka nu ruinri'iha ganna ttixka. ⁹ Neti itú ttuha sun tteba aná udo, labí unnabia bia bennabi-na neti la'ania, ttaka atti chi ute dati nu ra loni, nuha beni ki udá chiettiru lasia benia tulha. Tulha beniaha, attisidiba bettibana neti. ¹⁰ Aníoka nna

ute dati deki bia bennabi nu dika uinna ki aka bania arlo Tata Do Yebáha, betse'e loona utilala nuná elhutti kia. ¹¹ Kumu nu satsa runiaha, tti biyúna nu ra bia bennabi-na, la'aniala uxí yiena neti kini benrua tulha. De nuha nna nu satsaha bixuinna bia bennabi-na kini bettina neti. ¹² Laxkala bia bennabi-na, ge Tata Do Yebáha-ba anka nuná lhe anágaba ka tisa dia loni lhe. Ankabake nu dika ixú lhe nu tse lhe.

¹³ Nianna, ¿si innári'i deki nu anka tseha bixúlana kini utilana elhutti kia? ¡Ko'o, labí! Sinuki nu satsa runiaha-la nuha utilana elhutti kia. Benna kini bele'e deki ankana tulha. De nuha nna bixuinna nu anka tseha, delába bixuinna bia bennabiha, kini len nuha bettina neti. Aníoka nna nu ra lo bia bennabiha, nuha bele'ena deki yalhá satsa anka tulha daa yiesi lo yu-ni. ¹⁴ Gwa yúbari'i deki bia bennabi-na, ge Tata Do Yebáha-ba anka nuná, ttaka neti, ge yiesi lo yu-niba ankaa. Ankabaa nu runi tulha; ttiba nu to'o lo tulha, aníha-ba ankaa. ¹⁵ Neti bittuba rite dati biunni ratea, kumu labí runia nu raka lasia, rutse'e loona nu abittu ru'u lasia unia, nuha-la runia. ¹⁶ Kumu de labí ru'u lasia nu runiaha, de nuha nna rokinni ikia deki tseba anka bia bennabi ge Tata Do Yebáha. ¹⁷ De nuha nna laa netiga nuní runia nu satsa; sinuki nu reta lasia-niba nuní rusigana neti kini runia nu satsa. ¹⁸ Kumu yubaa deki labí bixa nu tse yu'u lhe'e lastoa, sunruba nu satsa reta lasia runia, sunruba nuha yu'u lhe'e lastoa, kumu kaga a re lasia unia latsitoru, ttaka labí ridaaya. ¹⁹ Kumu labí runia nu tse ru'u lasia, sinuki nu satsa abittu ru'u lasiaha-la, nuha-la runia. ²⁰ Ganna runia nu abittu ru'u lasia, la'ania nna laa netiga nuha

runia aníha; sinuki nu satsa reta lasiaha-ba nuha rusigana neti kini runia aníha.

²¹ Laxkala nnanna chi rite dati deki tti raka lasia unia latsiru, la'ania nna nu satsa-ni du tte-bana kini runnittina neti. ²² Neti lhi'u lhe'e lastoa gwa ru'uba lasia bia bennabi ge Tata Do Yebáha.

²³ Ttaka nianna tti rite dati deki bela latia-ni attu nu subila rinnabiana na; delába rinnabia nu satsaha na kini runia attu nu subi, kumu nu satsaha labí ridielhana unia nu tse rulaba lasia, kumu tsitsiba denna neti kini runia tulha, ttiba ttu nu tee lisiyya, aníha-ba ankaa. ²⁴ ¡Gwalíchiru neti! ¿Núla odilána neti lo nu satsa reta le bela latia-ni ruinna, delába nu rigilana elhutti kia arlo Tata Do Yebáha? ²⁵ Ixkixaru Tata Do Yebáha, kumu de nu ben Jesucristu benne anke Xxanari'iha, de nuha nna godilábe neti.

Laxkala neti kaga a raka lasia unia nu ra lo bia bennabi ge Tata Do Yebáha, ttaka bela latia-ni nna nu ra nu satsaha-la ruinna.

8

Espíritu ge Tata Do Yebáha rutebie elha nabani geri'i

¹ Laxkala nnanna labíru urixxi ukinni Tata Do Yebáha ka benne chi babake len Jesucristuha, delába ka benne abitturu ruinke nu satsa retaba leke, sinuki se'eke ruinke nu ru'u le Espíritu ge Tata Do Yebáha. ² Kumu Espíritu benne runie kini raka benri'i arlo Tata Do Yebáha de babari'i len Jesucristuha, benneha chi bodilábie neti lo tulha-na lhe lo elhuttiha lhe, ka nuní labíru rinnabiakana neti. ³ Kumu Tata Do Yebáha benie nu labí udaa bia bennabi-na uinna. Kumu de

ri'i ankari'i benne runi tulha, de nuha nna labí udári'i udori'i tisa ge bia bennabi-na. Ttaka Tata Do Yebáha udhelhe Xi'inieha. Benneha bisiabie uke benne attiba ankari'i. Laxkala delo ni'a ge ka tulha geri'iha nna utti benneha utixe geri'i kini anáchu nna de benneha nna betse'e lo Tata Do Yebáha nu tsitsi ra le tulhaha. ⁴ Aníha benie kini ri'i ridaari'i ruinri'i nu tse ra lo bia bennabi-na, kumu labíru ruinri'i nu satsa reta leri'i ruinri'i, sinuki ruinlari'i nu ra Espírituha. ⁵ Kumu ka nu ruinkana nu retaba lekani, ka nuná suna ge nu satsaba do ikikani; ttaka ka benne ruinke nu ra Espíritu ge Tata Do Yebáha, suna nu anka ge Espírituha-ba do ikike. ⁶ Kumu ganna suna ge nu satsaba do ikiri'i, la'ania nna elhuttiba isela geri'i arlo Tata Do Yebáha; ttaka ganna do ikiri'i nu ra Espíritu geeha, la'ania nna gwaka benbari'i arlo Tata Do Yebáha ttu dia lii, lhe anágaba nna gwase'egabari'i xen su lasi lhe. ⁷ Kumu ka nu ruinkana nu satsa retaba lekani, labí se'e tsekana len Tata Do Yebáha, kumu labí ruinkana nu ra lo bia bennabi geeha, nigaba a dhaakana uinkana nu ra loni. ⁸ Laxkala ka nu ruinkana nu satsa retaba lekani, ka nuná labí aka gekani uinkana nu ru'u le Tata Do Yebáha.

⁹ Ttaka lebi'i labí ruinle nu satsa retaba lele. Lebi'i ruinlale nu ra Espíritu ge Tata Do Yebáha, kumu de do benneha lhe'e lastole, nna nu abittu do Espíritu ge Cristuha lhe'e lastoni, nuha labí ankana ge Cristuha. ¹⁰ Ttaka ganna gwa doba Cristuha lhe'e lastole, la'ania nna meskiba bela latile-na gattina delo ni'a ge ka tulha ruinle-na, ttaka espíritu gele-na gwaka benba benne-na, kumu de Tata Do Yebáha chi benie kini abitturu yua ujale ge nu ruinle. ¹¹ Kumu ganna Espíritu

ge Tata Do Yebaa benne belhidha benbie Jesús-ni lo elhuttiha, ganna benneha doe lhe'e lastole, la'ania nna benne belhidha benbie Jesucristuha lo elhuttiha, benneha-gaba nuha utebie elha nabani ge latile-na, delába latile nu rattina yiesi lo yu-ni. Aníha unie kumu de do Espíritu geeha lhe'e lastole.

¹² Laxkala xa betsi to, ri'i daa lori'i uinri'i latsiru, labí daa lori'i uinri'i nu satsa retaba leri'i. ¹³ Kumu ganna lebi'i ruinbale nu satsa retaba lele, la'ania nna tsia nnittibale arlo Tata Do Yebáha; ttaka ganna lebi'i gwa rixúbinle Espíritu ge Tata Do Yebáha kini rudhanle abitturu ruinle nu satsa ruinle-na, la'anialigaba nna gwaka benbale arlobie. ¹⁴ Kumu iyába ka benne ata gwa ruinbake nu ra Espírituha, ka benneha nuha gwankake xi'in Tata Do Yebáha. ¹⁵ Kumu Espíritu bete Tata Do Yebáha gele, benneha labí uxílee kini oga'abie le lo elha rasi-na attu libe, sinuki uxílale benneha kini akale xi'in Tata Do Yebáha, kumu de Espírituha nna rinneri'i rulisari'i Tata Do Yebáha, rari'e: "iTatoo!" ¹⁶ La kwinaba Espírituha rigixxi'anie ri'i ree deki ri'i ankari'i xi'in Tata Do Yebáha. ¹⁷ Kumu de chi ankari'i xi'inie, de nuha nna ralhagabari'i dhiri'i nu tse utebie. Itupa lenri'i Cristuha dhiri'i nu tseha kumu de rateri'i ttiba gwate benneha. Aníha kini itupa lenri'i benneha inná xxeni leri'i.

Ri'i ruxxen leri'i edí baari'i nu tse ute Tata Do Yebáha

¹⁸ Neti rudhaka lasia deki nu rateri'i nnanna, latti toba nuní ganna utsenri'i na len nu tse ute Tata Do Yebáha geri'i nu si daa. ¹⁹ Kumu

iyá tte ka nu benie se'e yiesi lo yu-ni ubedaba chi se'ekana kumu ladeakakana ule'eni Tata Do Yebáha kana ka benne chi ankake xi'inie. ²⁰ Kumu iyába ka nu benie yiesi lo yu-ni chiba binitti nu tse ankakana. Labí ka nu benie yiesi lo yu-ni uka lekani binittikana, sinuki Tata Do Yebáha-ba uka lebie kini binittikana. Ttaka gwa téruba elha xen lasi ²¹ deki godilábe kana lo nu runnittina kanaha kini anáchu nna edí baakana nu tse tee ge ka benne chi ankake xi'inie. ²² Kumu gwa yúbari'i axtaba nnanna iyába ka nu ben Tata Do Yebáha se'e yiesi lo yu-ni, turo'oba ribesi gwekana tti ruyúkana elha disa. Ratebakana atti tteba rate ttu nuila tti retti lhe'eni gali xi'inni. ²³ Anágaba nna laa suna ka nu benie yiesi lo yu-niga ribesi gwekana, anágaba ri'i ka nu chi uxí gaari'i Espíritu ge Tata Do Yebáha, ribesigaba lhi'u leri'i, kumu de se'eri'i ribedari'i ganna chi isia sá edí Tata Do Yebáha ri'i kini akari'i xi'inie. La'ania odilábie bela latiri'i-ni kini abittu tse'e loona. ²⁴ Kumu ri'i de ruxxen leri'i ge Tata Do Yebáha, de nuha nna bodilábie ri'i. Ttaka ganna chiba uxíri'i nu se'eri'i ribedari'iha, la'ania nna labíru teeki tse'eri'i kwedari'i nuha. ²⁵ Ttaka ganna sa se'ebari'i ribedari'i nu abittu chi uxíri'iha, la'ania nna kweda besibari'i kini dhiri'i na.

²⁶ Anágaba Espíritu ge Tata Do Yebáha akagaba lenie ri'i tti abittu gwakari'i innabari'i len Tata Do Yebáha kumu de labí yuri'i innabari'i attiba ankaba geni. Ttaka kwinaba Espírituha rinnabe geri'i. Tti rinnabe geri'i nna lhi'u lebe ribesi gwebie. ²⁷ Tata Do Yebáha yu xea benneha gasina anka lhe'e lasto ka benne chi ankake

gebie. De nuha nna gwa rite dábanie bixa nuha raka le Espírituha, kumu Espírituha rinnababe ge ka benne chi ankake ge Tata Do Yebáha attiba raka lebie.

²⁸ Anágaba nna gwa yúgabari'i deki Tata Do Yebáha, bixaba sate ka benne rakakanie gebie, labie nna gwinbe kini saría tsena ke, delába ka benne chi uxie lo neda geeha ttiba chi ga'ananie aka. ²⁹ Kumu ttuha-li chi yubie deki tse'e ka benne akake gebie, ka benneha-gaba nuha chi bedha'ane kini akake tti anka Xi'inieha, kini anáchu Xi'inieha ake nu loni ge ixie ka betsi to geri'i. ³⁰ Anágaba nna ka benne chi bedha'ane kini akake xi'inie, la ka benneha-gaba nuha uxie lo neda geeha nna ka benne chi uxie lo neda geeha, la ka benneha-gaba nuha benie kini akake ka nu abitturu yua ujake ge nu ruinke nna ka benne benie kini abitturu yua ujake ge nu ruinkeha, la ka benneha-gaba nuha benie kini inná xxeni leke.

Lanú dhaana usunana abittu akin Tata Do Yebáha geri'i

³¹ Nianna, ¿bíla anka nu innári'i ganna? Ganna Tata Do Yebáha gwa dube lenri'i, la'ania nna lanú nu dhaana bixa udhakana ri'i. ³² Benneha labí a beria lebie utebie kwinaga Xi'inieha, sinuki betelee benneha kini uttie utixe ge iyári'i. Gwalinnáruga, ganna aníha benie, ¿laaba ganna, itupa len Xi'inieha, gutegabe iyá tte nu tee gebie len ri'i? ³³ La'ania nna ka benne chi bekwebie kini akake gebie, lanú nu usiana iki ka benneha gana ke: "Nuní nu satsa chi benle", kumu ki kwinaba labie nuha runie

kini abitturu yua ujari'i ge nu satsa ruinri'i. ³⁴ Nianna, ¿núla eyaxinna urixxi ukinnina ka benneha ganna? ¿Si Jesucristuha ak? ¡Ko'o, labí! Ki kwinala Jesucristuha uttie kini utixe ge ka benneha lhe anágaba beyaka bengabe lo elhuttiha lhe. Nnanna nna chi doe daka ná ben ge Tata Do Yebáha nna rinnabe geri'i len benneha. ³⁵ Anágaba nna lanú nu dhaana usunana kini abittu akin Cristuha geri'i. Meskiba sateri'i uyúri'i ttu bixa elha disa o tti udúna ri'i ge ttu bixa o lhe tti etenalhakana udhaka disakana ri'i o tti iyasa nu gori'i lhe xori'i lhe o tti uxunnina geri'i bixa sateri'i o tti uinkana uttikana ri'i. Meskiba sateri'i iyá nuní, Cristuha labí udhane abittu akanie geri'i. ³⁶ Akaba tti tteba ra lo ka yetsi ge Tata Do Yebáha ata dia ra:

De lu nna ttu ttu sába ruxunnina getu gattitu.

Ttiba ttu neru chi ga'anna gattina, aníha-ba ruinkana uttikana ri'itu.

³⁷ Ttaka de Jesucristu benne rakanie geri'iha, de benneha nna lo iyába nu rateri'i, gwa ridaabari'i loni. ³⁸ Kumu neti yu xeabaa, lanú nu dhaana usunana kini abittu akin Tata Do Yebáha geri'i, meskiba ganna gattiri'i lhe meskiba ganna aka benri'i lhe, nigaba ka anjeliha lhe nigaba ka espíritu ka nu rinnabiaha lhe ka nu ra tsitsi lekaniha lhe, labí dhaa ka nuha usunakana. Nigaba nu rateri'i nnanna lhe nigaba nu sateri'i nu si daa lhe. ³⁹ Nigaba gwetsá lhe nigaba lhi'u yuha lhe nigaba attu bixaru nu se'e ben Tata Do Yebáha, ni ttú ka nuní labí dhaakana usunakana kini abittu akin Tata Do Yebáha geri'i de nu

gwate Jesucristu benne anke Xxanari'iha.

9

Tata Do Yebáha uxie ka benne Israel-ni

¹ Neti kumu de ria lasia Cristuha, de nuha nna rinnebaa nu ankaba gwalí; labí ruin lasia. Anágaba Espíritu ge Tata Do Yebáha rágabe neti deki gwa rinnebaa nu ankaba gwalí. ² Neti yalhá si'i du lasia lhe satíaba rudúna neti ³ ge ka benne kia, delába ka benne Israel-ni, axtala rakati meskila neti ibixxi iginnia arlo Tata Do Yebáha lhe meskila iriesia Cristuha ganna ttixka, kini aníha nna ni kina gaa gwalába ka benne kia.

⁴ Kumu lake nuha bedí Tata Do Yebáha ke kini akake xi'inie

lhe lake nuha bela'anie nu xxeni ra leeha lhe.

Anágaba len lagabake nuha bodha'ane tisa rabie

ke deki unie kini saría tsena ke,

lhe lagabake nuha begwebie ke bia bennabi geeha lhe.

Anágaba len lagabake nuha bodha'ane kini ulhake gebie,

lhe lagabake nuha ree ke deki ugwebie ke ttu nu tse.

⁵ Anágaba lagabake nuha datiake ka benneola getu use'e itú ttuha, delába ka benne ukake xuttotuha

lhe anágaba Cristuha, atti ulie yiesi lo yu-ni, ka nu Israel-nigaba nuha datiabie.

Cristuha ankagabe Diosi rinnabie iyá tte nu se'e lhe satíaba ra xxeni lebie lhe. Amén.

⁶ Nianna, ¿si innári'i deki labíru uin Tata Do Yebáha nu chi rabie ka nu Israel-ni deki unie? ¡Ko'o! Gwin galábie nu chi reeha. Deba nna

labí iyá ka benne datiake benne uka xuttotuha, delába benne utta lábíe Israel, labí gwalíga iyá ka benneha ankake nu Israel, delába labí iyáke ankake ge Tata Do Yebáha. ⁷ Nigaba laa de datiafake Abraham-ni nna innári'i deki iyáke gwankake xi'ini Abraham-ni, sinuki sunruba ka benne bija Isaac-ni nuha gwankake xi'inie. Kumu Tata Do Yebáha ree Abraham-ni: "Isaac-ni ujana ka benne udaxxuke tialu." ⁸ Laxkala ka benne datiake Abraham-ni, labí de datiake benneha nna innári'i deki chi ankake xi'in Tata Do Yebáha. ¡Ko'o! Sunruba ka benne selake lhe'e nu chi ra Tata Do Yebáha deki utebie ge Abraham-ni, sunruba ka benneha gwakake xi'inie. ⁹ Kumu Tata Do Yebáha tti bodha'an tsitsi tisa gebie len Abraham-ni, la'ania rabie na: "Attu ida ttinná edetaa attu libe, la'ania nna Sara-na chi tee xi'inni."

¹⁰ Anágaba laa sunruga nuha uka, sinuki anágaba Rebeca-ni bijagabana kwachi, delába ka xi'in Isaac benne uka xuttotuha. ¹¹⁻¹³ La'ania atti lanila gali ka nutoha lhe atti lanila uin ka nuha nu tse lhe nu satsa lhe, la'aniali chi unne Tata Do Yebáha rabie Rebeca-ni: "Nu xxeni-na ixúna lo sina ge nu gwexxa-na." Ukaba attiba raba lo ka yetsi ge Tata Do Yebáha tti ree: "Jacob-ni ukati geni nna Esaú-ni nna labí ukati geni." Aníha uka ki gwado tisa deki Tata Do Yebáha raxie lo neda gebie ka benne rakaba lebie gaxie. Labí raxie ke de chi benke bixa nu tse, sinuki de redába lebie nna raxie ke.

¹⁴ Nianna, ¿bíla anka nu innári'i ganna? ¿Si innábari'i deki labí nu dika ixú anka nu ruin Tata Do Yebáha? ¡Ko'o! Labí dika innári'i aná.

¹⁵ Kumu Tata Do Yebáha rabie Moisés-ni: “Neti satuaba lasia benne rakaba lasia satua lasia lhe esi'ibati benne rakaba lasia esi'iti lhe.” ¹⁶ De nuha nna labí de ri'i raka leri'i nna gwa ratua le Tata Do Yebáha ri'i, nigaba labí de ri'i ruinri'i doelha nna gwa ratua lebie ri'i, sinuki labe redá lebie kini ratua lebie ri'i. ¹⁷ Kumu Tata Do Yebáha lo ka yetsi geeha unnebie ree Faraón-ni, delába Faraón nu unnabiana Egipto-ni ttuha. La'ania rabie na: “Neti bodúa lu kini akalu nu rinnabia. Ixúti lu kini ule'elu nu xxeni ra lasia. Aníha kini iyá ka benne se'e yiesi lo yu-ni uinbiake nuxa ankaa.” ¹⁸ De nuha nna Tata Do Yebáha ratuaba lebie ka benne rakaba lebie satua lebie nna ka nu raka lebie uin tsitsie lastokani kini abittu tsia lekanie, ka nuha nna ruin tsitsibe lastokani.

¹⁹ Ttaka lebi'i nna innaba tisale neti, innále: “Ki ganna abittuba bixa aka geri'i gari'i Tata Do Yebáha, ganna aníha nna, ¿beakala sa rudelhabe yua kwe'eri'i ge nu ruinri'i ganna?” ²⁰ Neti nna upeya le xa lena kia, ¿nú ankale nna lebi'ila gale Tata Do Yebáha bixa anka nu unie? Kumu ttibanka yedhu yuha, laa gwakaga geni gana nu benna naha: “¿Beaka aníla benlu neti?” ²¹ Kumu nu ruin yedhuha, gwakaba geni uinna len yunaha nu rakaba leni. Gwakaba geni la len yunaha-ba uinna ttu lo irsina nu ule'e latsitoru, anágaba nna gwakagaba geni uinna attu nu abittu anka latsitoru. ²² Anágaba Tata Do Yebáha, ganna ttixka uka lebie gwa ukaba gebie bele'enie ka benne elha rise'iki geeha lhe gwa ukagaba gebie bele'enie ke nu tsitsi ra leha lhe. De nuha nna gwa betto bechíabe abittu bi

bedhake ka nu ralhakana tse'e lookana ²³ nna ka benne chi gwatua leeha, delába ka benne chi ga'anie deki edí baake nu tse uteeha, ka benneha nna gwa bela'anie ke nu xxeni ra leeha, ²⁴ delába ka benneha nuní ankari'i, kumu laa suna ka nu Israel-niga uxie, anágaba uxigabe ka benne abittu ankake nu Israel. ²⁵ Benbe attiba rabie lo yetsi bodha'ana profeta Oseas-ni. Lo yetsiha ree:

Ka nu abittula anakana nu lhe'esi kiahá, ka nuha-la upeya kana: "Lebi'i ankale nu lhe'esi kiahá"

nna ka nu abittula rakati gekaniha nna ka nuha-la upeya kana: "Lebi'i rakati gele"

²⁶ nna ka nu se'e lo yu ata rabie kana: "Lebi'i labí ankale nu lhe'esi kiahá",

niha-gaba nuha gabie kana: "Lebi'ila gatta lále xi'ini Tata Do Yebaa benne anka baniha."

²⁷ Ka nu Israel-ni nna utixxi'agaba Isaías-ni gekani, rana: "Meskiba ixie juisiru ka nu Israel-ni raka, meskiba rakakana ixie juisiru ttiba yuxi re ro'o indatoo, ttaka sunruba ttu chupakana godilaa Tata Xisiha, ²⁸ kumu benneha labíru kwede, chi tteba unie elhuxtisi ge ka nu se'e yiesi lo yu-ni." ²⁹ Aníha-gaba unne Isaías-ni ttuha, rana:

Ganna ttixka Tata Xisiha benne ra tsitsi leeha, ganna ttixka benneha abíba bodha'ane ttu chupa ka benneola geri'i,

la'ania nna bise'e loobari'i ttiba bise'e loo lhe'esi Sodoma-ni lhe Gomorra-ni lhe.

Ka benne Israel-ni labí ugía leke Cristuha

³⁰ Nianna, ¿bíla anka nu innári'i ganna? ¿Laaba ganna ka nu abittu anakana nu Israel,

delába ka nu labí regu'elha lekani uinkana kini abitturu yua ujakana ge nu ruinkana, laaba ganna ka nuha-la nuha de ugiaba lekani ge Tata Do Yebáha, de nuha-ba nna benie kini abitturu yua ujakana ge nu ruinkana? ³¹ Ttaka ka nu Israel-ni nna ukalakinna deki de udobakana tisa ge bia bennabi bodha'an Tata Do Yebáha len Moisés-ni, de nuha-ba nna abitturu yua ujakana ge nu ruinkana, ttaka nna labí udaakana. ³² Nianna, ¿beakala a udaakana ganna? Labí udaakana kumu de labí bexxen lekani deki Tata Do Yebáha kuabie yua kwe'ekani, sinuki bexxenla lekani deki de uinbakana latsiru, de nuha-ba nna gwadaakana abitturu yua ujakana ge nu ruinkana. De nuha nna bichekubakana iki íyya nu berixxina kanaha. ³³ Gwatebakana attiba raba lo ka yetsi ge Tata Do Yebáha tti ugwettinie unnebie ge Cristuha ree:

Lhe'esi Sión-ni udoa ttu íyya.

Nuha uinna kini icheku ka benne ikini nna urixxina ke.

Ttaka benne guxxenba lebie ge íyyaha, benneha labí elhittu ugwe íyyaha bie.

10

¹ Betsi to kia, neti yalhá re lasia odilá Tata Do Yebáha ka nu Israel-ni. Nuní rinnabaa lenie unie, ² kumu neti yu xeabaa, lakana yalhá rudona lekani ge Tata Do Yebáha, ttaka labí rite da tsekinna. ³ Kumu de labí ute dákinna deki Tata Do Yebáha-ba riguabie yua kwe'e ka benne ge ka tulha ruinke, de nuha nna la labakana benkana kua yua kwe'ekani ge nu ruinkana nna labí uxielhakana kua Tata Do Yebáha yua

kwe'ekani. ⁴ Kumu bia bennabi bodha'an Tata Do Yebáha len Moisés-ni, debá len Cristuha uluxa loo nuha. Nnanna nna iyába ka benne tsia leke ge benneha, de tsiaba leke bie nna chiba unie kini abitturu yua ujake ge nu ruinke.

⁵ Kumu Moisés-ni benna lo yetsi, rana: “Ttu benne, kini abitturu yua uje ge nu runie, teeki udobie tisa ge iyá nu ra lo bia bennabi-na. Aníha-ruba nna gwaka benbie arlo Tata Do Yebáha.” ⁶ Ttaka benne tsia lebie Cristuha, ukare'aba tsia lebie benneha nna chiba itua yua nuje ge nu runie. Benneha labí dika innábie: Teeki tsapia yebáha kini salhidaa Cristuha. ⁷ Nigaba labí dika innábie: Teeki chadia lhi'u yuha kini salhidhaa Cristuha lagwi ge ka benne chi uttiha. ⁸ Sinuki Moisés-ni rálana: “Gaxxaba ata rekilu se'e ka tisa ge Tata Do Yebáha. Ro'obalu lhe lhe'e lastobalu yu'u ka tisa-na.” Ri'itu nna ka tisa-na nuná rekitu rigixxi'atu. Ge ka tisa-na nuná teeki tsia leri'i. ⁹ Kumu ganna lu innelu innálu deki Jesús-ni anke Xxanalu lhe ganna itú iki itú lelu tsia lelu deki Tata Do Yebáha belhidha benbie benneha lo elhuttiha, la'ania nna godilábe lu. ¹⁰ Kumu len lastori'i tsia leri'e kini abitturu yua ujari'i ge nu ruinri'i nna len ro'ori'i nna kixxi'ari'i deki ria leri'i benneha. Aníha uinri'i kini odilábie ri'i. ¹¹ Lo ka yetsi ge Tata Do Yebáha rágaba: “Iyába ka nu tsia lekani Cristuha, labí dhi ka nuha elhittu.” ¹² Kumu arlo Tata Do Yebáha turo'oba dakari'i, meskiba ankari'i benne Israel lhe meskiba abittu ankari'i benne Israel lhe. Kumu labie nuha anke Xxana iyá tteri'i nna rute tame ge iyába ka benne ttixka rinnabake ttu bixa

lenie. ¹³ Kumu iyába ka benne ganna innabake ki odilá Tata Xisiha ke, labie nna godilábe ke.

¹⁴ Deba nna, ¿gasina innabake len benneha, ganna abíba chi ria leke gebie? Lhe, ¿gasina tsia leke ge benneha, ganna abíba chi biyienkanie gebie? Lhe anágaba, ¿gasina unake ge benneha, ganna anúba tee kixxi'enna ke? ¹⁵ Lhe, ¿gasina tsiake ugixxi'a ka tisa ge Tata Xisiha, ganna anúba tee idhelhana ke? Akaba attiba raba lo ka yetsi ge Tata Xisiha ata dia ra: “iGáruba lhe'e ule'e ganna chi isia ka benne rekike ugixxi'a ka tisa ge Tata Xisiha!” ¹⁶ Ttaka neti ria, nnanna labí iyá ka benne ria leke ge ka tisaha. Rakaba attiba raba Isaías-ni lo yetsi bennaha ata ra: “Nurula nu chi ugía leni ge ka tisa rigixxi'atu-ni xa Tata Xisi to.” ¹⁷ Ttaka neti ria, iyába ka benne tsia leke ge Tata Do Yebáha, de udoba nagake ka tisa geeha, de nuha-ba nna tsia leke gebie.

¹⁸ Nianna rinnaba tisaa ria: Ka nu Israel-ni, ¿si abí gwa chi biyienkinna ka tisaha ganna? ¡Chi galá biyienkinna ke! Kumu lo ka yetsi ge Tata Do Yebáha dia ra:

Itúba yiesi lo yu-ni biyien tsi'i ka nu rekikana ugixxi'a ka tisaha,
axtaba lhe'e ka yiesi to se'e ata abittu rilá, axtaba niha chi bisin ka tisa rigixxi'akanaha.

¹⁹ Ttaka neti redennaba tisaa attu libe, redenía: ¿Si abí gwa ute dákin nu Israel-ni nu utixxi'a ka benneha ganna? ¡Gwa ute da galákinna! Ki lade'a ttela Moisés-ni benna lo yetsi, utixxi'ana nu ra Tata Do Yebáha, tti ree:

Neti unia kini gapa yiele ka nu abittu ankakana benne Israel,

lhe unia kini lebi'i ise'enle tti ilenle ute náya len
ka nu rale deki labí elha rieni rapakana.

²⁰ Isaías-ni lhixxa rába utixxi'ana nu ra Tata Do Yebáha, tti ree:

Ka nu labí regilakana netiha-la, ka nuha-la
betexxakakana neti,

nna ka nu abíla rinnaba tisakana kiahá, len ka
nuha-la bele'e loa.

²¹ Ge ka nu Israel-ni nna ra Tata Do Yebáha:

Ka nu rese'e disakana abittu rudokana tisa kia,
ka nuha detú sába daa náya raxia kana.

11

Tata Do Yebáha labí bedhá ikie ka benne Israel-ni

¹ De nuha nna rinnaba tisaá, ria: ¿Si bedhába iki Tata Do Yebáha ka benne geeha ganna? ¡Ko'o, labí! Kumu neti ankagabaa benne Israel, datiaya Abraham-ni nna Benjamín-ni uke xuttoá.

² Tata Do Yebáha labí chí bedhá iki benneha ka benne gebie, delába ka benne bekwebie ttuha-li kini akake gebie. Lebi'i gwa yu xeabale ge nu ra lo ka yetsi ge Tata Do Yebáha ata rinne Elías-ni rulisane tti rinne lhana ge nu ruin ka nu Israel-ni, rana: ³ “i’Tata Xisi to, biyúruuga! Chiba bettikana adí ka profeta geluha lhe chigaba betse'e lookana ka bekú geluha lhe. A sunruba neti chí beya'anaa. Anágaba nna ruingabakana uttikana neti.” ⁴ Ttaka Tata Do Yebáha bekabie ge Elías-ni ree na: “Neti chiba ulesia gasi mili ka benne kia, ka benne labí chí bedú xibike arlo Baal-ni, delába nu ra adíkana deki ankana diosi gekani.” ⁵ Aníha-gaba raka nnanna, gwa se'erugaba attu chupa ka benne chí bedá le

Tata Do Yebáha bekwebie. ⁶ Kumu ganna ttixka rukwebe ka benne de ruin tseke, ganna runie aníha, la'ania nna labíru rukwebie ka benneha de redá lebie.

⁷ Nianna, ¿bíla uka len ka nu Israel-ni ganna? Ka nu Israel-ni benbakana deki itua yua ge ka tulha ruinkanaha kwe'ekani, ttaka labí udaakana. Ka benne bekwe Tata Do Yebáha nna gwa bituaba yuaha kwe'eke. Adíkana nna ben tsitsibe lastokani, abittuba ugía lekanie. ⁸ Ukaba attiba raba lo ka yetsi geeha ata dia ra: “Tata Do Yebáha bechulhabe lekani lhe bechulhabe lokani kini abittu bilákinna, lhe anágaba attisidiba bedheabe nagakani kini abittu biyienkinna. Aníha-ba sa anakana axtaba nnanna.”

⁹ Anágaba David-ni unnegabana rana:

Ka laní ruinkana, ka nuná rixúlakana kini rukinnina kana arlo Tata Do Yebáha, kumu labí rexxa lekani gebie tti ruinkana ka laníha.

Laxkala ka laní gekaniha reyakabakana ttiba ttu yalhi lhe ttiba ttu yexxa kini riginnikana loni.

De ruinkana aníha nna ugwebe kana elha disa.

¹⁰ Anágaba nna attisidiba echulhaba ka iyya lokani kini abittu ilákinna, lhe satíaba edo ruba kwe'ekani lhe.

Tata Do Yebáha godilábe ka benne abittu ankake nu Israel

¹¹ Nianna redennaba tisaa, ria: Ka nu Israel-ni, ¿si tsaba chi binittikana lo neda ge Tata Do Yebáha? ¿Si abíruga eyekikana ganna? ¡Ko'o! Gweyeki galákana lo neda geeha! Ttaka lakana de binittikana, de nuha nna odilá Tata Do Yebáha

ka benne abittu ankake nu Israel. Aníha kini utía di le ka nu Israel-ni ka benneha nna eyekikana lo neda geeha. ¹² Nianna, ganna de binittikana abittu ben tsekana, ganna de nuha beni kini bisia elha tse ge yiesi lo yu-ni, delába elha tse ge ka benne abittu ankake nu Israel, ¿laaba ganna adírula tse aka ganna ttixka iyába ka nu Israel-ni eyekikana lo neda ge Tata Do Yebáha?

¹³ Lebi'i ka nu abittu ankale nu Israel, lebi'i nuná rulisaa le. Neti de ankaa apóstol udhelha Tata Do Yebáha ge ka benne abittu ankake nu Israel, de nuha nna rugwea lidhaka sina runia-ni. ¹⁴ Rugwea lidhakani kumu de rakati ni kina gaa gutía diiba le ka benne kiahá le, delába ka nu Israel-ni, nna ebigakana lo neda ge Tata Do Yebáha kini aníha nna kwadiba ttu chupakana odilábie. ¹⁵ Kumu ganna de ulhida gaa Tata Do Yebáha ka nu Israel-ni, ganna nuha bixúna kini bese'e tse lenie adí ka benne se'e yiesi lo yu-ni, adírula tse aka ganna chi olábie ka nu Israel-ni attu libe. La'ania nna ttiba ttu nu kubi chi eyakakana, attisidiba eyaka benbakana lo elhuttiha.

¹⁶ Kumu ganna kua nu raka ka yettaxtila ruinke sisi'a tteha, ganna kuaha chi ankana ge Tata Do Yebáha, anágaba kua nu rexxaha chigaba anka nuha gebie lhe ganna chunku ge ttu yaga chi ankana ge Tata Do Yebáha, anágaba ka náníha chigaba anka ka nuha gebie. Aníha-gaba nuha ka benne chi bekwe Tata Do Yebáha sisi'a tteha, ganna ka benneha chi ankake gebie, aníha-gaba adí ka benne datiake ka benneha chigaba ankake gebie.

¹⁷ Anágaba ka nu Israel-ni, lakana nuha ankakana attisiba kwinaga ka ná ya olivu tseha. Attisidiba birekubakana lo ná ya olivuha, kini lebi'i ka nu abittu ankale nu Israel, meskiba ankale ka ná ya olivu nu anka ge lhe'exxiha, ttaka benoole lo ná ya olivu tseha ata bitua ka nu Israel-ni. La'ania nna lebi'i chiba bisinle ukale ge kwinaga yaga ata benooleha lhe anágaba nna edí baagabale elha tse nu ute yagaha.

¹⁸ Lebi'i bittu uxisile ge ka nu birekukana lo ná yagaha, abittu akinle deki lebi'i dakarulale tti ka nuha. Kumu ganna aníha rakinle, gwaludhá lele laa lebi'iga nuha rugole chunku ge yagaha, chunkuha-la nuha rugona le. ¹⁹ Ttaka ganna lebi'i innále: “¿Laaba ganna de nuha-la birekukana kini ri'itu benootu lo ná yaga-ni?”

²⁰ Neti nna ekabia gele innía: Gwalí galá, lakana bituakana lo ná yagaha de abittu ugía lekani Tata Do Yebáha, lebi'i nna de ria lele gebie, de nuha nna gwa benoobale lo ná yaga tseha. Laxkala abittu uxisile ge ka nuná, sinuki gelale gwalugía. ²¹ Kumu ganna Tata Do Yebáha abittu uxíe elha xen lasi ge ka nu gwalíga ukakana ná yaga tseha de abittu ugía lekani, anágaba lebi'i abittugaba dhie elha xen lasi gele ganna udhanle abitturu tsia lele gebie. ²² Gwaluyúruuga, Tata Do Yebáha benne tseba anka benneha, ttaka anágaba nna idisagaba runie. Idisa runie len ka nu chi binittikana lo neda geeha, ttaka len lebi'i, benne tseba anke ganna si anába tse'ele ugwele lidhaka nu tse runieha, kumu ganna abíba ugwele lidhaka nu tse runieha nna kuagabe le lo yaga ata sialeha. ²³ Ganna ka nu Israel-ni

edulokana eyya lekani gebie, la'ania nna godo adakabe kana ata bituakanaha, kumu tsitsi ra le benneha gwa daabe odobie kana lo ná yagaha attu libe. ²⁴ Kumu lebi'i ka nu abittu ankale nu Israel, ankabale ka ná ya olivu ge lhe'exxiha, nianna birekule ata sialeha nna benoole lo ná ya olivu tseha ata labí dika kwialeha, ¿titiala ka nu Israel-ni, lakana ukakana kwinaga ná ya olivu tseha, gwebiaba ka nuha attu libe ata bituakanaha?

Iyába ka nu Israel-ni godilába Tata Do Yebáha kana

²⁵ Betsi to kia, raka lasia unale ttu nu labí chi yule, delába labí chi yule deki Tata Do Yebáha chiba ga'anie deki ttu chupa ka nu Israel-ni uin tsitsi lastokani labí tsia lekanie axtaliba ganna chi beda'a ka nu abittu anakana nu Israel ibigakana udaxxukana neda gebie, la'anieliba nna edulo ka nu Israel-ni eyya lekani. Raka lasia unale nuní kini abittu tse'ele akinle deki yalhaba chi yule. ²⁶ Iki deliba nuha nna iyába ka nu Israel-ni odilá Tata Do Yebáha kana, uinbe attiba raba lo ka yetsi geeha ata dia ra:

Lhe'esi Sión-ni iria benne odilábie ka benne datiake Jacob-ni

kini kuabie nu satsa ruinkana.

²⁷ Lhe rágabe:

Nuní tisa chi bodha'anaa unia,
delába kuaya ka tulha ruinkanaha kwe'ekani.

²⁸ Ka nu Israel-ni, de labí ugía lekani ka tisa tse ka nu rigixxi'a ge Jesucristuha, de nuha nna labí se'e tsekana len Tata Do Yebáha. Uka aníha kini lebi'i ka nu abittu ankale nu Israel saría tsena le. Ttaka Tata Do Yebáha gwa

rakabanie gekani de chi bekwebie ka benne uka xuttokaniha. ²⁹ Kumu benneha tsaba rinnebie. Ganna chi raxie ttu benne lo neda gebie, tsaba raxie benneha lhe ganna chi redá lebie rutebie bixaba nu tse len ttu benne, tsagaba rutebie nuha. ³⁰ Lebi'i ka nu abittu ankale nu Israel, itú ttuha labí bedole tisa ge Tata Do Yebáha, ttaka nnanna de ka nu Israel-ni abittu rudokana tisa gebie, de nuha nna lebi'ila chi ratua lebie. ³¹ Nnanna ka nu Israel-ni labí rudokana tisa gebie kini aníha nna lebi'i gwatua le Tata Do Yebáha le. Anágaba attiba gwatua lebie le, anágaba lakana gwasatuagaba lebie kana. ³² Kumu iyábari'i begwelhaba Tata Do Yebáha ri'i kini abittu bedori'i tisa gebie. Aníha benie kini delo nna iyágabari'i satua lebie.

³³ ¡Ka tiparuba xxeni anka ka elha tse ge Tata Do Yebáha lhe ka tiparuba xxeni anka elha yuu geeha lhe elha rieni geeha lhe! Lanú nu dhaana kixxi'ana bixa re le benneha unie lhe lanú nu dhaana tte denna bixa runie lhe. ³⁴ Kumu “ilanú nu rite denna bixa rulaba le Tata Xisiha lhe lanú aka geni gana benneha gasina unie!” ³⁵ Lhe anágaba, “ilanú nu chi begwena benneha ttu bixa kini delo nna odo doelhane odekie nu chi begweneha!” ³⁶ Kumu Tata Do Yebáha-ba benie iyá tte nu se'e lhe de labie nna gwa se'e ka nu benieha, lhe anágaba nna gegabe anakana. ¡Benneha ra xxeni lebie ttu dia lii! Amén.

12

Gwaluin nu dika tsu'u le Tata Do Yebáha

¹ Laxkala xa betsi to, rinnabaa len lebi'i gwaluin chi lo ni'a ge Tata Do Yebáha, gwalute

itú tte nu ankale attiba ttu úna bani arloe, delába gwaltse'e gwaludo lele gwaluin nu tsu'u lebie de chi ankale gebie. Kumu aná dika uinle arlo Tata Do Yebáha. ² Abitturu uinle tti runi ka benne se'e yiesi lo yu-ni. Lebi'i nu uinlale: gwalotseala elha rulaba le gele, aníha kini esea elha ruin gele. La'ania nna chi tte denle gasina anka nu raka le Tata Do Yebáha uinle, delába uinle nu anka tse lhe nu dika tsu'u lebie lhe nu anka itá su lhe.

³ Kumu de Tata Do Yebáha chi bedá lebie betebie lo neda len neti, de nuha nna rulisaa le. Kua ttu ttule abittu tse'ele ulaba lele akinle deki rakarula gele tti adí ka benne. Abittu ulaba lele nu labí gwalí raka gele. Lebi'i nu uinlale, gwalulabala lele attiba ankaba geni. Kua ttu ttule gwaluinba kua riaba lele, delába elha ria le gele nu bete Tata Do Yebáha. ⁴ Kumu attiba latiri'i, ttúba ankana. Ttaka ixe looba ka nu rapana nna labí turo'o anka sina ruin ttu ttu ka nu rapana. ⁵ Anágaba ri'i, ixebari'i raka, ttaka suna ttúba benne ankari'i de chi babari'i len Cristuha, kumu kua ttu tturi'i baba len luesiri'i. Aníha kini ttu tsapaba tse'e len luesiri'i.

⁶ Ri'i ya yaba le anka elha tse ge ttu tturi'i kua bedába le Tata Do Yebáha betebie geri'i. Ganna len ttúri'i betebie elha tse geri'i kini kixxi'ari'i nu raka lebie una ka benne, la'ania nna innebari'i kua riaba leri'i ge Tata Do Yebáha ⁷ nna ganna len atturi'i betebie elha tse geri'i kini ute nári'i len adí ka benne, la'ania nna latsiru ute nári'i lenke. Anágaba nna ganna len attúri'i chi betebie elha tse geri'i kini ule'enri'i ka benne ka tisa ge Tata Do Yebáha, la'ania nna nuha-ba udo leri'i uinri'i ⁸ nna ganna len attúri'i chi betebie elha tse

geri'i kini odú ittari'i le ka benne, la'ania nna nuha-gaba udo leri'i uinri'i. Anágaba nna ganna len attúri'i betebie elha tse geri'i kini edá leri'i uteri'i nu tee geri'i len ka benne, la'ania nna eria iki eria leri'i uteri'i nuha lenke. Anágaba nna ganna len attúri'i chi betebie elha tse geri'i kini akari'i nu loni ge adí ka benne, la'ania nna teeki uinri'i nuha latsiru nna ganna len attúri'i chi betebie elha tse geri'i kini satua leri'i ka benne riyasakanie ttu bixa, la'ania nna ittaba udúna leri'i tti uinri'i nuha.

⁹ Itú iki itú lele akinle ge ka benne, abittu delo tisaba akinle geke. Bitturu aka uyúle nu satsa-na, bitturu ulabile na. Lebi'i gwaludola lele, gwaluni nu anka tse. ¹⁰ Akin ge luesile attiba rakabinle ge ttu betsile lhe gwaltsia le luesile lhe gwalugwe lidhaka luesile lhe.

¹¹ Gwaludo lele gwaluin nu daa lole uinle, abittu akale nu lea. Itú iki itú lele ixúle lo sina ge Tata Xisiha.

¹² Gwaludú itta lele de chi ruxxen lele ge Tata Do Yebáha lhe gwalutto gwaluchía ttixka ratele ttu bixa elha disa. Anágaba abittu udú siile a ilhapile tisa lenie.

¹³ Gwalute nu tee gele len ka benne ttixka riyasakanie, delába ka benne chi ankake ge Tata Do Yebáha, anágaba lhe jeru tte gaxile ka benne lhe'e lisile lhe.

¹⁴ Gwalinnaba len Tata Do Yebáha kini lee unie ki saria tsena ka nu ridú nookana le. Bittu kele ikikani; gwalinnabala kini aka lenie kana.

¹⁵ Gwaltse'e itta len ka benne se'e itta, anágaba len ka benne du si'i leke, gwaludú si'igaba lele lenke.

¹⁶ Latsiru gwaltse'e len luesile. Abittu uinle ttaba. Gwaluinla tti runi ka benne abittu ra xxeni leke lhe anágaba bittu uinle deki lebi'iba ankale nu yuu xxatta.

¹⁷ Ttixka nuxa bixa udhakana le, abittu aníha-gaba udhakale na. Arlo nuxaba benne gwaluinla doelha gwaluni nu anka tse. ¹⁸ Gwaluin doelha gwaltse'e latsiru len iyába ka benne. ¹⁹ Xa betsi to kia, ganna bixa chi bedhakakana le, abittu udo lele ge nuha. Gwalugwelhala Tata Do Yebáha ugwebie kana elha disa, kumu aná rabie lo ka yetsi geeha, tti ree: "Netiba ralhaa ugwea kana elha disa; ugwebaa kana elha disa nu ralhabakana dhíkana." ²⁰ Lu nna nu uinlalu: "Ganna nu abittu raka uyúna luha dana rituinna, begwela na nu gona lhe ganna rebisina inda, begwela na inda i'iyana, kumu ganna aníha uinlu, la'ania nna nuha ettulinna ge nu chi bedhakana luha." ²¹ Bittu ixú yielu uinlu nu satsa. Nu uinlalu, benla nu anka tse. Aníha kini dhaalu edúlu lo nu satsaha, ki abitturu uinlu na.

13

Gwaludo tisa ge ka nu rinnabia-na

¹ Iyá tteri'i teeki udori'i tisa ge ka nu rinnabia-na, kumu lanú ttu nu rinnabia do, abittu rodú Tata Do Yebáha na. Iyábakana Tata Do Yebáha-ba rose'ebie kana. ² Laxkala ka benne ganna abittu udoke tisa ge ka nu rinnabia-na,

arlo Tata Do Yebáha nuha rese'e disake kumu labie bose'ebie ka nu rinnabia-na nna ka benne abittu rudoke tisa ge ka nuná, elha disa gebake rigilake. ³ Kumu ka nu rinnabia-na labí se'e ka nuná kini uniasikinna ka benne ruin latsiru, sinuki se'elakana kini uniasikinna ka nu ruin satsa. Ganna lu abittuba raka lelu gasinlu ge ka nu rinnabia-na, latsiru beni ganna xa, kini aníha nna ka nuná innákana deki lu tseba ruinlu. ⁴ Kumu ka nu rinnabia-na ankakana ka benne rixúni Tata Do Yebáha, ka nuná uinkana kini lu saría tsena lu. Ttaka ganna lu abíba ruin tselu, la'ania nna gasi galenlu gekani, kumu lakana chi begwe Tata Do Yebáha kana lo neda kini ugwekana elha disa ka nu ruin satsa. ⁵ Laxkala teeki udori'i tisa gekani, abittu sun tteba de kini ka ugwekana ri'i elha disa nna udori'i tisa gekani. ¡Ko'o! Sinuki teeki udori'i tisa gekani kumu yúbari'i deki anába dika uinri'i.

⁶ Kumu ka nu rinnabia-na, Tata Do Yebáha-ba runie kini rinnabiakana nna nunába rudo lekani ruinkana. De nuha nna lebi'i rigixale belhiu nu rinnaba ka nuná. ⁷ Gwalikixa iyá nu daa lole kixale len ka nu rinnabia-na: ganna daa lole kixale belhiu nu riden nári'i ge yiesi, gwalikixa nuná nna ganna se'e ka nu ralhakana tsia lele kana, gwaltsia lele kana nna ganna se'e ka nu ralhakana ugwele lidhakakani, gwalugwe lidhakakani.

Lebi'i akin ge luesile

⁸ Gwalikixa iyá nu dale ge ttu benne, abittu a kixale. Sun tteba nna teeki akin ge luesile, kumu ttu benne rakanie ge nuxaba benne, ge nu ra lo bia bennabi ge Tata Do Yebáha nuha

chi rudoe tisa. ⁹ Kumu benneha bodha'ane ree: “Abittu dho lenlu attu nu subi lhe abittu uinlu elhutti lhe, anágaba abittu lhanalu lhe abittu innelu gwen lasi lhe abittu dha lelu nu tee ge attu benne subi lhe.” Iyá nuní lhe adíru ka nu ruin Tata Do Yebáha mandadu uinri'i, ttúba tisa reyakakana, delába tisa nu ra: “Akinlu ge attu benne attiba rakabani gelu.” ¹⁰ Kumu ri'i labí rudhaka xiiri'i ttu benne ganna rakinri'i gebie. Laxkala benne rakanie ge nuxaba benne, ge nu ra lo bia bennabiha nuha rudobie tisa.

¹¹ Lebi'i gwa yúbale sá bedúba nuní chi se'eri'i. Chinka elhidha ikiri'i, kumu chi tteba dabigana isia sá odilá Cristuha ri'i. Labíru isá riyasa tti riyasa atti udulori'i ugía leri'i benneha. ¹² Kumu chiba diana ruxunnina sá, chiba dabigana isia sá tti odilábie ri'i. De nuha nna chinka udhanri'i nu satsa ruinri'i, abitturu uinri'i tti runi ka nu se'e ata anka chulha, sinuki tse'e tselari'i uinri'i nu anka tse ttiba runi ka benne se'e ata anka yani. ¹³ Latsiruba tsekiri'i, uinbari'i attiba ankaba geni: abittu akari'i nu ro xxatta lhe nu dusi lhe, anágaba lhe abittu isári'i nu subi subi lhe abittu uinri'i bixaba nu satsa rakaba leri'i lhe anágaba nna abittu tsu'uri'i utilha lhe abittugaba utía di le luesiri'i lhe. ¹⁴ Lebi'i nu uinlale: gwaluinla tti ruin Jesucristu benne anke Xxanari'iha nna gwaluin doelha abittu uinle nu satsa etaba lele uinle.

14

Abittu kua bala'ana ge luesile

¹ Ganna ttu benne selee len lebi'i nna abíba chi ria tsitsi lebie ge Tata Do Yebáha, gwalulabibe

attiba ankabe nna abittu dhaka lenlee ge nu robie. ² Kumu se'e ka benne rakakanie deki gwakaba goke iyába, ttaka se'e ka benne de labí chi ria tsitsi leke ge Tata Do Yebáha, de nuha nna suna kuana ya'aba roke. ³ Benne roe iyá tteha, abittugaba ku'u ni'e benne abittu roe iyá tteha nna benne abittu roe iyá tteha nna abittugaba kuabie bala'ana ge benne roe iyá tteha, kumu Tata Do Yebáha chiba belabie benneha attiba ankeha. ⁴ Lu nna, ¿núla ankalu nna rigualu bala'ana ge benne rixúbie lo sina ge attu benne? Si ruin tsebie o abittu ruin tsebie, xxaneha-ba inná. Ttaka benneha gwa du tsitsibe, kumu xxeniba ra le Tata Xisiha nna gudú tsitsibe benneha.

⁵ Anágaba nna se'egaba ka benne rakakanie deki se'e ka sá dakarukana atti adíru ka sá nna se'e adíke nna rakakanie deki tu tulapaba anka iyába ka sá-na. Ttaka neti ria, kua ttu ttule teeki yu tsitsile deki gwalí nu rulaba leleha ankana tse. ⁶ Nu rana deki tee ttu sá dakaru atti adí ka sá, nu ra aníha, Tata Xisiha nuha rugwena lidhake, nna nu rona iyá tteha, Tata Xisiha-gaba nuha rugwena lidhake kumu gwa rugwebana benneha ixkixaru tti rona elhoha. Anágaba nu abittu rona iyá tteha, rugwegabana lidhaka Tata Xisiha tti abittu rona iyá tee. Anágaba nna gwa rugwegabana benneha ixkixaru.

⁷ Kumu elha nabani geri'i lhe elhutti geri'i lhe, labí anakana geri'i, ge Tata Xisiha-ba anakana. ⁸ Laxkala laka se'eri'i anka benri'i nna ge Tata Xisiha-ba ixúri'i nna ganna gattiri'i nna gegabe ixúri'i. Laxkala sila sa se'eri'i anka benri'i o sila

chi uttiri'i, ge Tata Xisiha-ba ankari'i. ⁹ Kumu de nuha-la utti Cristuha nna beyaka benbie attu libe kini anáchu ake Xxana ka benne chi uttiha lhe ake Xxana ka benne anka bani lhe.

¹⁰ Lu nna, ¿beaka rigualalu bala'ana ge nu ruin attu betsi to geri'i? Lhe, ¿beaka rigu'ula ni'alue lhe? Ki yulu iyábari'i eso duri'i arlo Cristuha kini aka elhuxtisi geri'i. ¹¹ Kumu lo ka yetsi ge Tata Xisiha rabie:

Netiru ria, iyába ka benne udú xibike arloa lhe iyábake innáke deki neti ankaa Diosi.

¹² Laxkala kua ttu tturi'i, arlo Tata Do Yebáha otso duri'i nu benri'i.

¹³ De nuha nna abitturu kua bala'ana ge lue-siri'i. Lebi'i nu uinlale, gwaluinla doelha abittu uinle ttu bixa nu uinna ki icheku ttu betsi to geri'i lo neda ge Tata Do Yebáha. ¹⁴ Neti yu xeabaa lhe ruxxen tsitsiba lasia ge Jesús benne anke Xxanari'iha deki labí tee ttu elho titúbana akana tsiga. Ttaka ganna se'e ka benne rakakanie deki tsigaba anka elhoha, tsiga galá chi ankana len lake kumu aníha rulaba leke. ¹⁵ Ttaka ganna delo ni'a ge elho roluha ruinlu kini rudú chupana le attu betsi to geri'i, ganna aníha ruinlu, la'ania nna labíru rakinlu ge benneha. Kumu Cristuha chi uttie utixe ge betsi to geri'iha, de nuha nna abittu unnittilu benneha len nu rolu. ¹⁶ Laxkala meskiba lu rakinlu deki tseba anka nu ruinluha, ttaka ganna se'e ka nu riguakana bala'ana ge nu ruinluha, la'ania nna tserula abittu uinlu aníha. ¹⁷ Kumu tti rinnabia Tata Do Yebáha ri'i, labí raka doelha bí rori'i lhe bí ri'iyari'i lhe. Nu rakarula doelha tse'eri'i uinri'i nu dika ixú lhe tse'eri'i latsiru len ka benne lhe udú itta leri'i lhe. Iyá

nuní ruin Espíritu ge Tata Do Yebáha. ¹⁸ Ganna aní ruinri'i tti rudori'i tisa ge Cristuha, la'ania nna nu dika ru'u le Tata Do Yebáha nuha chi ruinri'i. Anágaba nna adí ka benne tsu'ugaba leke nu ruinri'i.

¹⁹ De nuha nna uinri'i doelha latsiru tse'e len luesiri'i lhe use'e tsitsi luesiri'i lo neda ge Tata Do Yebáha lhe. ²⁰ Bittu utse'e loolu sina chi ben Tata Do Yebáha lhe'e lasto adí ka benne delo ni'a ge nu roluha. Gwalí galá, iyába elho nariba ankana, ttaka labí tse anka ganna delo ni'a ge nu roluha nna ruinlu kini runnittilu adí ka benne.

²¹ De nuha nna tserula abittu golu bela, nigaba i'iyalu vinu, nigaba uinlu attu bixa nu uinna kini icheku betsi to geluha lo neda ge Tata Do Yebáha.

²² Ganna lu rakinlu tseba anka nu ruinlu, nu rakinlu anka tseha, sun tteba lu yulu nna Tata Do Yebáha-ba nna, abittu utselalu attu benne subi. ¡Karubáru ka benne abittu rudúna ke ttixka rudhaka leke deki tseba anka nu ruinkeha!

²³ Ttaka benne rudú chupana lebie si golee ttu bixa elho o abittu goe na, benneha tti robie elhoha, la labe nuha rigila gebie de labí chi ria tsitsi lebie ge nu roeha, kumu iyába nu ruinri'i ganna abíba uxxen leri'i ge Tata Do Yebáha deki gwanka tsebana, la'ania nna tulhaba nuha chi ruinri'i.

15

Latsiru gwaluyú luesile

¹ Ri'i ata chi ruxxen tsitsi leri'i ge Tata Xisiha, teeki ute nári'i len ka benne abittu chi se'e tsitsike lo neda gebie. Abittu suna nu tsu'uba leri'i uinri'i. ² Kua ttu tturi'i uinri'i nu dika

tsu'u le ka betsi to geri'i, uinri'i nu dika ixú kini lake tse'e tsitsike lo neda gebie. ³ Kumu nigaba Cristuha labí udo benneha benie nu rakaba lebie, sinuki gwatebe attiba raba lo ka yetsi ge Tata Do Yebáha ata dia ra: "Kwe'elaa gware iyá nu satsa unnekana geluha." ⁴ Kumu ka tisa-ni ttuha-li uka ka benne-ni. Ukake kini udhetikanie ri'i kini anáchu nna de elha xen lasi rute ka tisa-ni nna kweki tsitsi leri'i. De nuha nna gwa ruxxen leri'i ge Tata Do Yebáha. ⁵ Anágaba nna Tata Do Yebaa benne ribeki tsitsie leri'i lhe rutebie elha xen lasi geri'i lhe, benneha unie kini lebi'i latsiru tse'e len luesile. Uinle attiba ben Jesucristuha, ⁶ kini iyá ttele turo'oba uinle. Aníha uinle kini anáchu inná xxeni le Tata Do Yebáha, delába Xxudi Jesucristu benne anke Xxanari'íha.

⁷ Laxkala latsiru gwalulabi luesile attiba belabi Cristuha le. Aníha uinle kini inná xxeni le Tata Do Yebáha. ⁸ Neti kixxi'ania le: Cristuha bitee yiesi lo yu-ni kini bixúbie ge ka benne Israel-ni, benie nu chi ra Tata Do Yebáha ka benne uka xuttokeha. Aníha kini bela'a deki Tata Do Yebáha labí runnitti tisa gebie, gwa ruinbe nu chi rabie unie. ⁹ Lhe anágaba bitagaba Cristuha yiesi lo yu-ni kini ka nu abittu anakana nu Israel innákana deki xxeniba ra le Tata Do Yebáha de anke benne ratua lasi. Akaba attiba chi ra lo ka yetsi geeha ata dia ra:

De nuha nna unia kini inná xxeni lelu,
 lhe ulhaa gelu lagwi ge ka nu abittu anakana
 nu Israel lhe.

¹⁰ Anágaba nna redenágaba lo ka yetsi geeha:
 Lebi'i ka nu labí ankale nu Israel, gwaledeakani
 itupa lenle ka benne Israel, delába ka

benne ankake ge Tata Do Yebáha.

¹¹ Nianna redenágaba:

Iyá ttele lebi'i ka nu abittu ankale nu Israel,
gwalulha ge Tata Xisiha.

Iyá ttele gwalinná deki xxeniba ra lebie.

¹² Attu lisia lo ka yetsi ge Tata Do Yebáha
rigixxi'agaba Isaías-ni rana:

Isia ttu benne datiabie Isai-ni.

Benneha kwea loe innabie ka nu abittu
ankakana nu Israel;

ka nuha nna uxxen lekani gebie.

¹³ Anágaba nna Tata Do Yebaa benne rutebie
elha xen lasi geri'i, labie ute tame elha gwedeaka
lasi gele lhe use'ebie le latsiru de ria lele gebie.
Aníha kini uxxen chiettiru lele gebie de rudú
tsitsi Espíritu geeha le.

*Pabluha rigixxi'anie ka benne abittu ankake nu
Israel ka tisa ge Tata Do Yebáha*

¹⁴ Betsi to kia, neti yu xeabaa deki lebi'i yalhá
tse chi re lele lhe yalhá elha rieni gele chi tee
lhe. Anágaba chigaba ankale benne dika ule'en
luesile. ¹⁵ Ttaka neti lo yetsi-ni ttu nnelaba
rinnea. Runia aní kini rodhua lele ge nu chi

yule, kumu de Tata Do Yebáha chi bedá lebie
betebie len neti ¹⁶ kini akaa benne ixúá lo sina
ge Jesucristuha. Runia attiba runi ttu bixxudi,
rigixxi'ania ka nu abittu ankakana nu Israel ka
tisa ge Tata Do Yebáha, kini anáchu otso dua
kana arlobie chi ankakana attiba ttu úna nu dika
tsu'u lebie, delába ka benne chi bochari Espíritu
geeha.

¹⁷ Laxkala de nuní nna gwa tee ro'a inná xxeni
lasia ge sina runia ge Tata Do Yebáha de babaa

len Jesucristuha. ¹⁸ Kumu neti labí rinnea ge attu bixa nu subi, suna ge nu ben Cristuha len netiba, suna ge nuha-ba rinnea. Benneha rixúnie neti kini rigixxi'ania ka nu abittu ankakana nu Israel ka tisa ge Tata Do Yebáha kini lakana nna rudokana tisa gebie. Rudokana tisa gebie kumu de biyienkinna ka tisa unneaha lhe de bilákinna nu beniaha lhe, ¹⁹ kumu xxeniba ra le Espíritu ge Tata Do Yebáha. Benneha benie kini benia ka milagru lhe adíru nu benna kini bebanani ka benne geni lhe. Uduloa lhe'esi Jerusalén-ni nna axtaba bisinaa daka Iliria. Itúba daka niha chi utixxi'aya ka tisa ge Cristuha. ²⁰ Aná nna runia doelha rigixxi'aya ka tisa-ni ata abittu chi biyienkinna ge Cristuha. Runia aní kini abittu rigixxi'aya ata chi udulo attu benne rigixxi'e ka tisa ge Cristuha. ²¹ Ruinbaa attiba raba lo ka yetsi ge Tata Do Yebáha ata dia ra:

Ka nu labí chi binakana lhe labí chi biyienkinna
 lhe
 ka nuha ilákinne lhe tte dákinna gebie lhe.

Pabluha rabie deki tsie España

²² De rekia rigixxi'aya ka tisa ge Cristuha, de nuha nna labí chi uka itaa ata se'ele-na. Ixe lidúba chi benia itaa, ttaka ugwayaba loa, de nuha nna abittu uka itaa. ²³ Ttaka nnanna ata rekia-ni labíru riyasa kixxi'aya ka tisa-ni. De nuha nna chi rulaba lasia itaa ata se'ele-na kumu ttuha-li chi re lasia itaa etelannia le. ²⁴ Laxkala atti tsiaya Españaha, la'ania ttea ulannia le nna iki de chi beyaka xen lasia dhóa len lebi'i ttu satti to, la'ania nna ruxxen lasia deki lebi'i gutebale ge neda kia kini isinaa España. ²⁵ Ttaka nnanna

lade'axa teeki eya'aya Jerusalén-ni kini ute náya len ka benne chi ankake ge Tata Do Yebáha se'e niha, ²⁶ kumu ka benne chi ria leke Cristuha se'e daka Macedonia-ni lhe daka Acaya-ni lhe, ka benneha bedá leke bettupake belhiu kini eyya ge ka benne abittu geke tee se'e Jerusalén-ni, delába ka benne chi ankake ge Tata Do Yebáha. ²⁷ Ka benne se'e daka Macedonia-ni lhe daka Acaya-ni lhe, ka benneha belaba leke deki tseba anka uttupake belhuha. Aníha benke kumu dágaba loke uteke belhiu len ka benne abittu geke tee se'e Jerusalén-ni, kumu ganna ka benne abittu ankake nu Israel chi redí baake elha tse tee yebáha, delába nu bete Tata Do Yebáha len ka nu Israel-ni, la'ania nna ka benne chi redí baake nuha tegaba ki uteke ttu latti nu tee geke yiesi lo yu-ni len ka benne Israel-ni. ²⁸ Laxkala ganna chí gwadha'anaa belhuha lhe chi bedíke nuha lhe, la'ania nna tti iriaya tsiaya España. Tti chi yu'a neda diayaha nna ttea ata se'ele-na. ²⁹ Neti yu xeaya ganna chi bisiaya ata se'ele-na, la'ania nna che tamaa elha gwedeaka lasi rute Cristuha geri'i.

³⁰ Rinnabaa lenle xa betsi to, gwaluinchi lo ni'a ge Jesucristu benne anke Xxanari'iha lhe de elha si'i lasi rute Espíritu ge Tata Do Yebáha, de nuha nna rinnabaa len lebi'i ute nále len neti kini innabari'i kia len Tata Do Yebáha, ³¹ ki odilábie neti kini ka nu se'e daka Judea-ni, ka nu abittu ria lekani Cristuha, abittu bi udhakakana neti. Lhe anágaba innabagabale lenie kini ka betsi to geri'i se'e lhe'esi Jerusalén-ni ulabike nu esin lania. ³² Aníha kini dhu itta lasia ganna chi

bisiaya len lebi'i lhe ganna Tata Do Yebáha aka lebie nna xen su lasiba dhoa len lebi'i lhe eyaka lasia lhe. ³³ Tata Do Yebáha, benne ruse'ebie ri'i xen su lasi, benneha aka lenie iyá ttele. Amén.

16

Pabluha ridhelhe padiuxi ge ka benne se'eke lhe'esi Roma

¹ Rinnabaa lenle latsiru ulabile nan Febe-na. Labie nuná anke betsi to geri'i rute nábie len ka benne chi ria leke Cristuha se'e lhe'esi Cencia-ni. ² De chi anke ge Tata Xisiha, de nuha nna gwalulabie. Gwaluni atti galába runi ka benne chi ria leke ge Tata Xisiha lhe anágaba ute nále lenie ttixka bixa iyasanie, kumu anágaba labie yalhá chi bete nábie len ixé ka benne attigaba chi benie len neti.

³ Gwalugwe Priscila-na lhe Aquila-na ttu padiuxi kia. Ka benne-na nuná riben lenia ke lo sina ge Jesucristuha. ⁴ Lake axtaba bexunnina geke gattike de bodiláke neti. De nuha nna laa sunruga neti rugwea ke ixkixaru, anágaba iyágaba ka benne abittu ankake nu Israel, delába ka benne chi ria leke Cristuha, ka benneha rugwegabake ka Priscila-na ixkixaru. ⁵ Gwalugwegaba ttu padiuxi kia ka benne chi ria leke Cristuha ritupake lhe'e yo'o ge ka benne-na.

Anágaba betsi to kia Epéneto-na, gwalugwegabe ttu padiuxi kia. Labie nuná uke benne sisi'a tte ugía lebie Cristuha daka Asia-ni.

⁶ Gwalugwegaba María-na ttu padiuxi kia. Benne-na yalhá chi bete nábie len lebi'i.

⁷ Gwalugwegaba Andrónico-na lhe Junias-na ttu padiuxi kia. Ka benne-na ankgabake nu Israel attiba neti, lhe anágaba chigaba uttake lisiyya len neti lhe. Lake nuná ankake apóstol ka benne riaru le ka benne. Anágaba nna lagabake nuná lade'a tte ugía leke Cristuha tti neti.

⁸ Amplias-na, gwalugwegabe ttu padiuxi kia. Benne-na rakati gebie de chi anke ge Tata Xisiha.

⁹ Gwalugwegaba Urbano-na ttu padiuxi kia. Benne-na nuná riben lenri'e lo sina ge Jesu-cristuha lhe anágaba gwalugwegaba betsi to kia Estaquis-na, ttu padiuxi kia.

¹⁰ Apeles-na, gwalugwegabe ttu padiuxi kia. Benne-na labí reyadi gaabie lo neda ge Cristuha, tsitsiba due lhe anágaba ka benne ge Aristóbulo-na, gwalugwegaba ke ttu padiuxi kia.

¹¹ Herodión-na, gwalugwegabe ttu padiuxi kia. Benne-na anke nu Israel attiba neti, lhe anágaba gwalugwegaba ka benne ge Narciso-na ttu padiuxi kia, delába ka benne chi ria leke Tata Xisiha.

¹² Trifena-na lhe Trifosa-na lhe, gwalugwegaba ke ttu padiuxi kia. Ka benne-na nuná ribenke lo sina ge Tata Xisiha. Anágaba Pérsida benne raka si'itie na, gwalugwegabe ttu padiuxi kia. Benne-na yalhá chi urenie lo sina ge Tata Xisiha.

¹³ Rufo-na, gwalugwegabe ttu padiuxi kia. Benne-na tseba rixúbie lo sina ge Tata Xisiha lhe anágaba nan gee-na gwalugwegabe ttu padiuxi kia. Benne-na rakatie attiba nan kia.

¹⁴ Lhe anágaba Asíncrito-na lhe Flegonte-na lhe Hermas-na lhe Patrobas-na lhe Hermes-na

lhe adíru ka betsi to geri'i se'e turo'o len ka benne-na lhe, gwalugwegaba ke ttu padiuxi kia.

¹⁵ Gwalugwegaba ttu padiuxi kia Filólogo-na lhe Julia-na lhe Nereo-na lhe anágaba nuila danni-na lhe Olimpas-na lhe adíru ka benne chi ankake ge Tata Do Yebáha se'eke turo'o len ka benne-na lhe.

¹⁶ Lhe anágaba lebi'i gwalugwegaba luesile ttu padiuxi lhe gwaligo ttu xxaga luesile lhe. Iyába ka benne ria leke Cristuha se'e nii ridhelhake ttu padiuxi gele.

¹⁷ Betsi to, rinnabaa len lebi'i uyú gele len ka nu reki naa, ka nu rilha'akana lhe'e luesile lhe runnittikana le de rule'ekinna le nu abittu raxxína len ka tisa ka nu chi bidetile. Abittu utsále ka nuná. ¹⁸ Kumu ka nuná labí rixúkana lo sina ge Cristu benne anke Xxanari'iha. Suna geba ka nuná rulaba lekani. Len elha ro'o lhe'e gekani ridí yiekana ka benne abittu tte yuke nna ria tteba leke gekani. ¹⁹ Iyába ka benne chi yuke deki lebi'i ankale nu gwedo tisa. De nuha nna du itta lasia gele, deba nna raka lasia ixuinle elha rieni gele-na kini uinle nu tse, abittu ixuinle na kini uinle nu satsa, ²⁰ nna Tata Do Yebaa benne ruse'ebie ri'i xen su lasi, benneha chi tte dabigana unie kini lebi'i dhaale lo nu xxegwiha. Anágaba nna Jesucristu benne anke Xxanari'iha edá lebie aka lenie le.

²¹ Timoteo benne riben lania lo sina ge Cristuha, ridhelhagabe ttu padiuxi gele. Anágaba Lucio lhe Jasón lhe Sosipater, ka benne-ni ankake nu Israel attiba neti nna ridhelhagabake ttu padiuxi gele.

²² Neti Tercio, rukuaya yetsi ridhelha Pablu-ni gele. Anágaba neti, de selaa len Tata Xisiha nna ridhelhagabaa ttu padiuxi gele.

²³ Gayo benne rutebie lisie-ni kini reya'anaa lhe anágaba rutebie na kini ritupa ka benne ria leke Cristuha, benne-ni ridhelhagabe ttu padiuxi gele. Anágaba Erasto benne anke tesoreru ge yiesi-ni, ridhelhagabe ttu padiuxi gele itupa lenie betsi to geri'i, benne tee lábie Cuarto.

²⁴ [Jesucristu benne anke Xxanari'iha, edá lebie aka lenie iyá ttele. Amén.]

Pabluha rulhuxe rinnebie

²⁵ Xxeniba ra le Tata Do Yebaa benne gwa raka gebie ruse'e tsitsie le lo neda geeha attiba raba ka tisa ge Jesucristuha, delába ka tisa rigixxi'aya-ni. Nu rigixxi'aya-ni raxxína na len nu rule'eni Tata Do Yebáha ri'i nu labí chi yu ka benne ttuha, delába nu tenie gatsi attili lani kwe yiesi lo yu-niha. ²⁶ Ttaka nnanna chiba yuri'i nu tenie gatsiha. Kumu lo ka yetsi bodha'an ka profeta ge Tata Do Yebáha, niha chi rigixxi'ake ge nuha. Tata Do Yebaa benne doe ttu dia liiha, labe bedha'ane deki iyába ka benne unake ge nu tenie gatsi ttuha. Aníha kini iyábake tsia leke bie lhe udoke tisa gebie lhe.

²⁷ Tata Do Yebaa benne sunruba labie anke benne yuu, labie inná xxeni lebie ttu dia lii de nu gwate Jesucristuha. Amén.

**Ka Tisa ge Tata Jesucristuha
Zapoteco, Santa Ana Yareni: Ka Tisa ge Tata
Jesucristuha New Testament**

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Zapotec, Yareni

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-12-01

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 31 Jan 2023 from source files
dated 29 Jan 2022

1fa271cb-de62-58fc-97c6-e1d0fa68b33d